

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

Т. Д. Таукешева

**Вплив фінансових органів
на платоспроможність місцевого
самоврядування**

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

**Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2019**

Автор

Таукешева Тетяна Дауледкіріївна – професор Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, кандидат економічних наук, заслужений економіст України, заступник Харківського міського голови – директор Департаменту бюджету і фінансів Харківської міської ради, президент Асоціації фінансистів України, Почесний громадянин міста Харкова

Рецензенти:

Дзюндзюк Вячеслав Борисович, доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри політології та філософії Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України;

Прокопенко Валерія Юріївна, доктор економічних наук, професор, директор Міжнародного інституту інноваційних освітніх технологій;

Колупаєва Ірина Володимирівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та фінансів Харківського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри Економіки підприємств, бізнес-адміністрування та регіонального розвитку Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, протокол № 12 від 13.03.2019.

Рекомендовано до друку Вченою радою Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, протокол № 9 від 29.03.2019.

Таукешева, Т. Д.

T23 Вплив фінансових органів на платоспроможність місцевого самоврядування [Текст] : навч. посібник / Т. Д. Таукешева ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 101 с.

ISBN 978-966-695-495-7

У навчальному посібнику зібрано ключові поняття нормативно-правової бази, що розкривають сутність місцевого самоврядування та висвітлюють завдання фінансових органів, їх вплив на рівень фінансової самодостатності місцевих бюджетів та ефективне функціонування місцевого самоврядування.

Навчальний посібник призначений для студентів економічних спеціальностей, викладачів і магістрів вищих навчальних закладів, працівників фінансових структур, посадових осіб місцевого самоврядування.

УДК 336.1.07:336.201.2:342.25](075.8)

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
1 МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ.....	5
2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	6
3 МАТЕРІАЛЬНА Й ФІНАНСОВА ЗАСАДИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	6
4 ПОВНОВАЖЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ГАЛУЗІ БЮДЖЕТУ, ФІНАНСІВ І ЦІН.....	8
5 МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ.....	11
6 МІСЦЕВІ ПОДАТКИ Й ЗБОРИ.....	14
7 ДОХОДИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ.....	14
8 ВИДАТКИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ.....	28
9 ІНДЕКС ПОДАТКОСПРОМОЖНОСТІ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ.....	40
10 МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ	40
11 МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ.....	41
12 НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ УКРАЇНИ....	43
13 МІСЦЕВІ ФІНАНСОВІ ОРГАНИ.....	57
14 ГОЛОВНІ ЗАВДАННЯ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІВ РЕГІОНАЛЬНОГО РІВНЯ.....	59
15 ГОЛОВНІ ЗАВДАННЯ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	64
16 ПОВНОВАЖЕННЯ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ УКРАЇНИ ТА МІСЦЕВИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІВ ЩОДО КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	69
17 ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ.....	70
18 ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ.....	71
СПИСОК ДЖЕРЕЛ.....	78
ДОДАТОК А.....	82

ПЕРЕДМОВА

Реальна самостійність місцевих бюджетів у контексті децентралізації передбачає нові вимоги щодо діяльності фінансових органів, зокрема застосування комплексного та системного підходів до формування фінансового ресурсу органів місцевого самоврядування, що враховують тенденції соціально-економічного розвитку країни; імплементацію досвіду розвинутих країн щодо зміцнення фінансових засад місцевого самоврядування; визначення реального бюджетного потенціалу територіальних громад та впровадження стабільних надходжень до місцевих бюджетів.

Трансформаційні зміни фінансової системи України спричинили впровадження ефективних форм взаємодії державної та місцевої влади, що стосуються питань правового, організаційного та методологічного забезпечення платоспроможності місцевого самоврядування.

Складна структурна перебудова системи місцевих фінансів потребує поглибленого вивчення факторів, які впливають на розвиток ресурсного потенціалу місцевого самоврядування.

Вивчення теоретичних засад місцевого самоврядування, базових характеристик фінансових органів, їх взаємозв'язків та відносин уможливорює упорядкування реформаторських дій у сфері фінансів, посилення управлінського впливу органів місцевого самоврядування на фінансові ресурси, забезпечує формування цілісної системи взаємопов'язаних інструментів щодо зміцнення матеріально-технічної бази місцевого самоврядування.

Навчальний посібник включає тематичні питання стосовно сутності місцевого самоврядування і місцевих бюджетів, структури фінансових органів, напрямів їхньої діяльності та завдань і спрямований на розвиток творчого мислення та формування навичок майбутніх фахівців, забезпечує закріплення отриманих знань і їхнє практичне використання з урахуванням особливостей функціонування органів місцевого самоврядування України в умовах децентралізації.

1 МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Місцеве самоврядування – це найнаочніший для населення рівень влади. Це базовий елемент державного управління, головною метою якого є надання якісних і доступних послуг членам територіальної громади.

Конституція України

Місцеве самоврядування є правом територіальної громади – мешканців села чи добровільного об'єднання у сільську громаду мешканців кількох сіл, селища та міста самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи.

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»

Місцеве самоврядування в Україні – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – мешканців села чи добровільного об'єднання у сільську громаду мешканців кількох сіл, селища, міста самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.

Система місцевого самоврядування включає:

територіальну громаду;
сільську, селищну, міську раду;
сільського, селищного, міського голову;
виконавчі органи сільської, селищної, міської ради;
районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст;
органи самоорганізації населення.

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»

У містах з районним поділом за рішенням територіальної громади міста або міської ради відповідно до цього Закону можуть утворюватися районні в місті ради. Районні в містах ради утворюють свої виконавчі органи та обирають голову ради, який є одночасно й головою її виконавчого комітету.

2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»

Органи місцевого самоврядування є юридичними особами й наділяються цим та іншими законами власними повноваженнями, у межах яких діють самостійно й відповідають за свою діяльність відповідно до закону.

Органам місцевого самоврядування законом можуть надаватися окремі повноваження органів виконавчої влади, під час здійснення яких вони підконтрольні відповідним органам виконавчої влади.

Сільські, селищні, міські, районні у містах, районні, обласні ради мають печатки із зображенням Державного Герба України і своїм найменуванням, рахунки в установах банків України.

Висновок: місцеве самоврядування – це право територіальної громади самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції та Законів України.

3 МАТЕРІАЛЬНА Й ФІНАНСОВА ЗАСАДИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Конституція України

Матеріальною та фінансовою засадами місцевого самоврядування є рухоме й нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що становлять власність територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад.

Територіальні громади сіл, селищ і міст можуть об'єднувати на договірних засадах об'єкти комунальної власності, а також кошти бюджетів для виконання спільних проектів або для спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, організацій і установ, створювати для цього відповідні органи й служби.

Держава бере участь у формуванні доходів бюджетів місцевого самоврядування, фінансово підтримує місцеве самоврядування. Витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади, компенсуються державою.

Матеріальною та фінансовою засадами місцевого самоврядування є рухоме й нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що становлять комунальну власність територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад.

Рішення про надання міським радам прав щодо управління майном і фінансовими ресурсами, які становлять власність територіальних громад районів у містах, приймається на місцевих референдумах відповідних районних у містах громад. У разі якщо територіальна громада району в місті внаслідок референдуму не прийме рішення про передачу права управління майном та фінансами відповідній міській раді, а територіальна громада міста або міська рада не прийме рішення про створення органів місцевого самоврядування районів у місті, міська рада здійснює управління майном і фінансовими ресурсами, які є власністю територіальних громад районів у містах, та є відповідальною перед громадою відповідного району у місті.

Від імені та в інтересах територіальних громад права суб'єкта комунальної власності здійснюють відповідні ради.

Місцеві бюджети є самостійними, їх не включають до Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим та інших місцевих бюджетів.

Органи місцевого самоврядування відповідно до місцевих умов і особливостей на підставі договорів можуть перерозподіляти між собою окремі повноваження та власні бюджетні кошти.

Сільська, селищна, міська, районна в місті (у разі її створення) рада можуть наділяти частиною своїх повноважень органи самоорганізації населення, передавати їм відповідні кошти, а також матеріально-технічні та інші ресурси, необхідні для здійснення цих повноважень, здійснюють контроль за їх виконанням.

Висновок: необхідною умовою автономії місцевого самоврядування є матеріально-фінансова база.

Органи місцевого самоврядування здійснюють управління фінансовими ресурсами, регулюють і спрямовують діяльність у сфері бюджету й фінансів через законодавчі й виконавчі органи, наділені відповідними компетенціями.

Законодавчим органом місцевого самоврядування є ради, які в межах своїх компетенцій розглядають, обговорюють і приймають рішення про бюджет, місцеві податки й збори.

Виконавчу владу здійснюють виконавчі органи місцевого самоврядування.

4 ПОВНОВАЖЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ГАЛУЗІ БЮДЖЕТУ, ФІНАНСІВ І ЦІН (Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»)

До повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

Власні (самоврядні) повноваження

складання, схвалення та подання на розгляд відповідної ради прогнозу місцевого бюджету, проекту місцевого бюджету, подання проекту на затвердження відповідної ради, забезпечення виконання бюджету; щоквартальне подання раді письмових звітів про хід і результати виконання бюджету; підготовка й подання відповідно до районних, обласних рад необхідних фінансових показників і пропозицій щодо складання проектів районних і обласних бюджетів;

установлення в порядку й межах, визначених законом, тарифів на побутові, комунальні (крім тарифів на теплову енергію, централізоване водопостачання та водовідведення, перероблення та захоронення побутових відходів, послуги щодо централізованого опалення, централізованого постачання холодної води, централізованого постачання гарячої води, водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем), які встановлюються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг), транспортні та інші послуги;

встановлення за узгодженим рішенням відповідних рад порядку використання коштів та іншого майна, що перебувають у спільній власності територіальних громад;

здійснення в установленому порядку фінансування видатків із місцевого бюджету;

залучення на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, розташованих на відповідній території, та коштів населення, а також бюджетних коштів на будівництво, розширення, ремонт і утримання на пайових засадах об'єктів соціальної і виробничої інфраструктури та на заходи щодо охорони навколишнього природного середовища;

об'єднання на договірних засадах коштів відповідного місцевого бюджету та інших місцевих бюджетів для виконання спільних проектів або для спільного фінансування комунальних підприємств, установ та організацій, вирішення інших питань, що стосуються спільних інтересів територіальних громад;

укладення з юридичними та фізичними особами договорів на справляння місцевих зборів, обов'язковість укладення яких установлена законодавством;

підготовка та затвердження переліку спеціально відведених місць для паркування транспортних засобів.

Делеговані повноваження

здійснення відповідно до закону контролю за дотриманням зобов'язань щодо платежів до місцевого бюджету на підприємствах і в організаціях незалежно від форм власності;

здійснення відповідно до закону контролю за дотриманням цін і тарифів;

сприяння здійсненню інвестиційної діяльності на відповідній території.

**Виняткові компетенції сільських, селищних, міських рад
(Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»)**

розгляд прогнозу місцевого бюджету, затвердження місцевого бюджету, внесення до нього змін; затвердження звіту про виконання відповідного бюджету;

установлення місцевих податків і зборів відповідно до Податкового кодексу України;

утворення цільових фондів, затвердження положень про ці фонди;

прийняття рішень щодо здійснення місцевих запозичень;

прийняття рішень щодо передачі коштів і відповідного місцевого бюджету;

прийняття рішень щодо надання відповідно до чинного законодавства пільг щодо місцевих податків і зборів;

- установлення для підприємств, установ і організацій, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, розміру частки прибутку, яка має бути зарахована до місцевого бюджету.

**Повноваження виконавчого комітету сільської, селищної,
міської, районної у місті ради**
(Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»)

Виконавчий комітет ради:

попередньо розглядає та схвалює проекти місцевих програм соціально-економічного та культурного розвитку, цільових програм з інших питань, прогноз та проект місцевого бюджету, рішення з інших питань, що виносяться на розгляд відповідної ради.

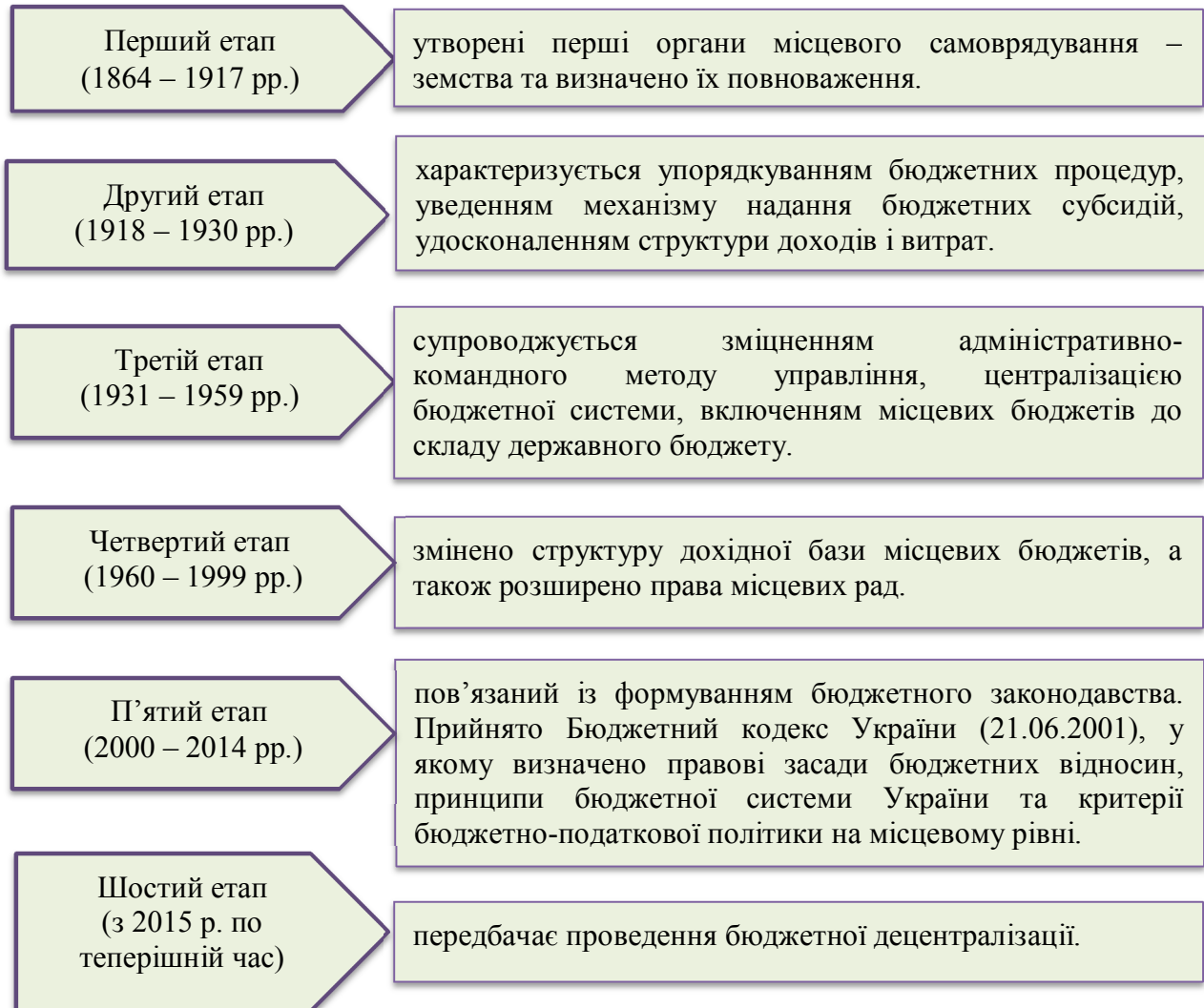
Рішення про місцевий бюджет – нормативно-правовий акт Верховної Ради Автономної Республіки Крим чи відповідної місцевої ради, виданий в установленому порядку, що затверджує місцевий бюджет та визначає повноваження відповідно до Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевої державної адміністрації або виконавчого органу місцевого самоврядування здійснювати виконання місцевого бюджету протягом бюджетного періоду.

(Бюджетний кодекс України)

5 МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ

Реальну здатність органів місцевого самоврядування визначають фінансові ресурси місцевих бюджетів.

Становлення місцевих бюджетів України (з другої половини XIX століття по теперішній час) включає декілька етапів розвитку.

Бюджетний кодекс України

Місцеві бюджети – бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування.

Бюджети місцевого самоврядування – бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст (зокрема районів у містах), бюджети об'єднаних територіальних громад.

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»

Бюджет місцевого самоврядування (місцевий бюджет) – план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій та повноважень місцевого самоврядування.

Поточний бюджет – доходи й видатки місцевого бюджету, які утворюються й використовуються для покриття поточних видатків.

Бюджет розвитку – доходи й видатки місцевого бюджету, які утворюються та використовуються для реалізації програм соціально-економічного розвитку, зміцнення матеріально-фінансової бази.

Мінімальний бюджет місцевого самоврядування – розрахунковий обсяг місцевого бюджету, необхідний для здійснення повноважень місцевого самоврядування на рівні мінімальних соціальних потреб, який гарантується державою.

Мінімальний рівень соціальних потреб – гарантований державою мінімальний рівень соціальних послуг на душу населення в межах усієї території України.

**Закон України
«Про місцеве самоврядування в Україні»**

Органи місцевого самоврядування в селах, селищах, містах, районах у містах (у разі їх створення) самостійно складають та схвалюють прогнози відповідних місцевих бюджетів, розробляють, затверджують і виконують відповідні місцеві бюджети згідно з Бюджетним кодексом України.

Районні та обласні ради затверджують районні та обласні бюджети, які формуються з коштів державного бюджету для їх відповідного розподілу між територіальними громадами або для виконання спільних проектів і з коштів, залучених на договірних засадах з місцевих бюджетів для реалізації спільних соціально-економічних та культурних програм, контролюють їх виконання.

Складання й схвалення прогнозів районних і обласних бюджетів, складання й виконання відповідних бюджетів, що здійснюють відповідні державні адміністрації згідно з Бюджетним кодексом України.

Самостійність місцевих бюджетів гарантується власними та закріпленими за ними на стабільних засадах законом загальнодержавними доходами, а також правом самостійно визначати напрями використання коштів місцевих бюджетів відповідно до закону.

Втручання державних органів у процес складання, затвердження й виконання місцевих бюджетів не допускається, за винятком випадків, передбачених бюджетним законодавством.

Структура Бюджетної системи України

Бюджетний кодекс України

Бюджетна система України складається з державного бюджету та місцевих бюджетів.

Місцевими бюджетами є бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування.

Бюджетами місцевого самоврядування є бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст (зокрема районів у містах), бюджети об'єднаних територіальних громад.

Висновок: місцеві фінанси – це система формування, розподілу й використання доходів територіальними громадами.

6 МІСЦЕВІ ПОДАТКИ Й ЗБОРИ

Основою формування фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування є податки й збори, розмір яких встановлюється законодавчо.

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»

Органи місцевого самоврядування відповідно до Податкового кодексу України встановлюють розмір місцевих податків і зборів. Місцеві податки й збори зараховуються до відповідних місцевих бюджетів у порядку, встановленому Бюджетним кодексом України, з урахуванням особливостей, визначених Податковим кодексом України.

7 ДОХОДИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

(Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»)

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»

Доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок власних, визначених законом, джерел і закріплених у встановленому законом порядку загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів.

Доходи місцевих бюджетів районних у містах рад (у разі їх створення) формуються відповідно до обсягу повноважень, що визначаються відповідними міськими радами.

Склад доходів місцевих бюджетів визначається Бюджетним кодексом України та законом про Державний бюджет України.

Доходи місцевого бюджету зараховуються до загального або спеціального фонду місцевого бюджету відповідно до вимог Бюджетного кодексу України та закону про Державний бюджет України.

У складі надходжень спеціального фонду місцевого бюджету виокремлюються надходження бюджету розвитку, які формуються відповідно до вимог Бюджетного кодексу України.

Кошти державного бюджету, що передаються у вигляді дотацій і субвенцій, затверджуються у законі про Державний бюджет України для кожного відповідного місцевого бюджету згідно з Бюджетним кодексом України.

Кошти, передані державою у вигляді дотацій та субвенцій, можуть розподілятися Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, міськими (міст республіканського Автономної Республіки Крим і міст обласного значення), районними радами між відповідними місцевими бюджетами та використовуватися для фінансування спільних проектів відповідних територіальних громад.

**Склад доходів загального фонду бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, міст Києва та Севастополя, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад
(Бюджетний кодекс України)**

До доходів загального фонду належать:

1

60 % податку на доходи фізичних осіб (крім податку на доходи фізичних осіб, визначеного пунктом 1-1 частини другої статті 29 Бюджетного Кодексу України), що сплачуються (перераховуються) згідно з Податковим кодексом України на відповідній території (крім території міст Києва та Севастополя);

1¹⁾ 40 % податку на доходи фізичних осіб (крім податку на доходи фізичних осіб, визначеного пунктом 1-1 частини другої статті 29 Бюджетного Кодексу України), що сплачуються (перераховуються) згідно з Податковим кодексом України на території міста Києва та зараховується до бюджету міста Києва; 100% податку на доходи фізичних осіб (крім податку на доходи фізичних осіб, визначеного пунктом 1-1 частини другої статті 29 Бюджетного Кодексу України), що сплачуються (перераховуються) згідно з Податковим кодексом України на території міста Севастополя та зараховуються до бюджету міста Севастополя;

2

37 % рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування;

3

45 % рентної плати за спеціальне використання води (крім рентної плати за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення), що зараховуються до міських бюджетів міст Києва та Севастополя користувачами води за місцем її забору;

4

25 % рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення (крім рентної плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату), що зараховуються до міських бюджетів міст Києва та Севастополя;

4¹⁾ 2 % рентної плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату (крім рентної плати за користування надрами в межах континентального шельфу та/або виняткової (морської) економічної зони України), що зараховуються до районних бюджетів за місцем розташування (місцем видобутку) відповідних природних ресурсів;

4²⁾ 3 % рентної плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату (крім рентної плати за користування надрами в межах континентального шельфу та/або виняткової (морської) економічної зони України), що зараховуються до бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, бюджетів об'єднаних територіальних громад за місцем розташування (місцем видобутку) відповідних природних ресурсів;

4³) 5 % рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення (крім рентної плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату), що зараховуються до бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, бюджетів об'єднаних територіальних громад за місцем розташування (місцем видобутку) відповідних природних ресурсів;

5

плата за використання інших природних ресурсів, що зараховується до міських бюджетів міст Києва та Севастополя;

6

державне мито, що зараховується до бюджетів місцевого самоврядування за місцем вчинення дій та видачі документів;

7

акцизний податок і реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів, що зараховується до бюджетів об'єднаних територіальних громад, міських бюджетів;

8

10 % податку на прибуток підприємств (крім податку на прибуток підприємств державної власності та податку, визначеного пунктом 18 цієї частини статті, пунктом 1-2 частини першої статті 66 та пунктом 2 частини першої статті 69 Бюджетного Кодексу України), які зараховуються до бюджету міста Києва;

9

податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності.

Податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності, засновником яких є районні, міські ради, об'єднані територіальні громади, зараховується відповідно до районних, міських бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад;

10

податок на майно, що зараховується до бюджетів місцевого самоврядування;

11

єдиний податок, що зараховується до бюджетів місцевого самоврядування;

11¹) збір за місця для паркування транспортних засобів, що зараховується до бюджетів місцевого самоврядування;

11²) туристичний збір, що зараховується до бюджетів місцевого самоврядування;

12

плата за ліцензії на певні види господарської діяльності та сертифікати, що видаються районними державними адміністраціями, виконавчими органами відповідних місцевих рад, яка зараховується до районних бюджетів та бюджетів місцевого самоврядування відповідно;

13

плата за ліцензії та сертифікати, що зараховується до міських бюджетів міст Києва та Севастополя ліцензіатами за місцем здійснення діяльності;

- 14 плата за ліцензії на виробництво спирту етилового, коньячного та плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів, що зараховується до міських бюджетів міст Києва та Севастополя ліцензіатами за місцем здійснення діяльності;
- 15 плата за ліцензії на право експорту, імпорту та оптової торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, спиртом етиловим ректифікованим виноградним, спиртом етиловим ректифікованим плодовим, спиртом-сирцем виноградним, спиртом-сирцем плодовим, що зараховується до міських бюджетів міст Києва та Севастополя ліцензіатами за місцем здійснення діяльності;
- 16 плата за ліцензії на право експорту, імпорту алкогольних напоїв і тютюнових виробів, що зараховується до міських бюджетів міст Києва та Севастополя ліцензіатами за місцем здійснення діяльності;
- 17 плата за державну реєстрацію (крім адміністративного збору за проведення державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців і громадських формувань), що зараховується до міських бюджетів міст Києва й Севастополя;
- 18 плата за ліцензії на право оптової торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами, що зараховується до міських бюджетів міст Києва й Севастополя ліцензіатами за місцем здійснення діяльності;
- 19 плата за ліцензії на право роздрібною торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами, що зараховується до міських бюджетів міст Києва й Севастополя ліцензіатами за місцем здійснення діяльності;
- 20 надходження від орендної плати за користування майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності, засновником яких є районні, міські ради, об'єднані територіальні громади;
- 21 рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин місцевого значення; рентна плата за користування надрами з цілями, не пов'язаними з видобуванням корисних копалин; рентна плата за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення; рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів (крім рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування). Такі платежі зараховуються до бюджетів місцевого самоврядування за місцем розташування відповідних природних ресурсів, а щодо водних об'єктів – за місцем податкової реєстрації платника рентної плати;
- 22 плата за розміщення тимчасово вільних коштів відповідних місцевих бюджетів (крім коштів, отриманих вищими та професійно-технічними навчальними закладами від розміщення на депозитах тимчасово вільних бюджетних коштів, отриманих за надання платних послуг, якщо таким закладам законом надано відповідне право);

- 23 орендна плата за водні об'єкти (їх частини), що надаються в користування на умовах оренди районними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, місцевими радами, яка зараховується відповідно до районних бюджетів, бюджетів місцевого самоврядування;
- 24 кошти від реалізації безхазяйного майна (у тому числі такого, від якого відмовився власник або отримувач), знахідок, спадкового майна (у разі відсутності спадкоємців за заповітом і за законом, усунення їх від права на спадкування, неприйняття ними спадщини, а також відмови від її прийняття), майна, одержаного територіальною громадою в порядку спадкування чи дарування, а також валютних цінностей і грошових коштів, власники яких невідомі;
- 25 концесійні платежі щодо об'єктів комунальної власності, засновником яких є районні, міські ради, об'єднані територіальні громади (крім концесійних платежів, визначених пунктом 3 частини першої статті 69-1 Бюджетного Кодексу України);
- 26 плата за надання інших адміністративних послуг, що справляється за місцем надання послуг;

26¹⁾ адміністративний збір за державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, що здійснюється виконавчими органами міських рад міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, районними, районними у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями, виконавчими органами рад об'єднаних територіальних громад, який зараховується до місцевих бюджетів за місцем надання послуг;

26²⁾ адміністративний збір за проведення державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, що здійснюється виконавчими органами міських рад міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, районними, районними у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями, виконавчими органами рад об'єднаних територіальних громад, який зараховується до місцевих бюджетів за місцем надання послуг;

26³⁾ плата за скорочення термінів надання послуг у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень і державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, а також плата за надання інших платних послуг, пов'язаних з такою державною реєстрацією, що здійснюється виконавчими органами міських рад міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, районними, районними у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями, виконавчими органами рад об'єднаних територіальних громад, яка зараховується до місцевих бюджетів за місцем надання послуг;

27

частина чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до бюджету в порядку, визначеному відповідними місцевими радами;

28

штрафні санкції за порушення законодавства про патентування;

28¹⁾ адміністративні штрафи та штрафні санкції за порушення законодавства у сфері виробництва та обігу алкогольних напоїв і тютюнових виробів, що зараховуються за місцем вчинення порушення;

29

адміністративні штрафи та інші штрафні санкції, що накладаються місцевими органами виконавчої влади та виконавчими органами місцевих рад або утвореними ними в установленому порядку адміністративними комісіями;

30

штрафні санкції внаслідок невиконання укладених розпорядником бюджетних коштів договорів і суб'єктами господарювання на придбання товарів, робіт і послуг за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів;

31

кошти, отримані від надання учасниками процедури закупівель як забезпечення їх тендерної пропозиції (пропозиції конкурсних торгів), які не можуть бути повернені цим учасникам у частині здійснення закупівель за рахунок коштів бюджетів об'єднаних територіальних громад, районних, міських бюджетів;

32

кошти, отримані від учасника – переможця процедури закупівлі під час укладання договору про закупівлю як забезпечення виконання цього договору, які не можуть бути повернені учаснику-переможцю в частині здійснення закупівель за рахунок коштів бюджетів об'єднаних територіальних громад, районних, міських бюджетів;

33

80 % коштів, отриманих підприємствами, установами та організаціями, що утримуються за рахунок бюджетів об'єднаних територіальних громад, районних, міських бюджетів, за здані у вигляді брухту й відходів золото, платину, метали платинової групи, дорогоцінне каміння, і 50 % коштів, отриманих цими підприємствами, установами та організаціями за здане у вигляді брухту й відходів срібло;

34

частина розміру плати за видачу ліцензії на провадження господарської діяльності з випуску та проведення лотерей, яку встановлює Кабінет Міністрів України, яка сплачується ліцензіатами до бюджетів місцевого самоврядування за місцем розташування відповідного пункту розповсюдження державної лотереї;

35

інші доходи, що мають бути зараховані до бюджетів об'єднаних територіальних громад, районних, міських бюджетів відповідно до законодавства.

Надходження спеціального фонду місцевих бюджетів (Бюджетний кодекс України)

До надходжень **спеціального фонду** місцевих бюджетів належать:

1) надходження бюджету розвитку місцевих бюджетів (визначені в частині першій статті 71 Бюджетного Кодексу України);

2) кошти від відшкодування втрат сільськогосподарського й лісогосподарського виробництва, що зараховуються в таких розмірах: 100 % – до бюджетів міст Києва та Севастополя, 25 % – до бюджету Автономної Республіки Крим та обласних бюджетів, 75 % – до бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, бюджетів об'єднаних територіальних громад, 15 % – до районних бюджетів, 60 % – до бюджетів міст районного значення, селищ і сіл;

3) концесійні платежі щодо об'єктів комунальної власності, які вирізняються цільовим спрямуванням згідно із законом;

4) 70 % грошових стягнень за шкоду, заподіяну внаслідок порушень законодавства про охорону навколишнього природного середовища шляхом здійснення господарської та іншої діяльності, зокрема: до сільських, селищних, міських бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад – 50 %, обласних бюджетів та бюджету Автономної Республіки Крим – 20 %, бюджетів міст Києва та Севастополя – 70 %;

4¹) 55 % екологічного податку (крім екологічного податку, визначеного пунктом 16-1 частини другої статті 29 Бюджетного Кодексу України), зокрема: до сільських, селищних, міських бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад – 25 %, обласних бюджетів та бюджету Автономної Республіки Крим – 30 %, бюджетів міст Києва й Севастополя – 55 %;

5) власні надходження бюджетних установ, що утримуються за рахунок відповідного місцевого бюджету;

6) цільові та добровільні внески підприємств, установ, організацій і громадян до республіканського Автономної Республіки Крим та місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища;

7) надходження до цільових фондів, утворених Верховною Радою Автономної Республіки Крим та місцевими радами;

8) субвенції, що надаються з інших бюджетів за рахунок конкретно визначених надходжень спеціального фонду таких бюджетів;

9) повернення кредитів, наданих з місцевих бюджетів індивідуальним сільським забудовникам;

10) повернення кредитів, наданих із місцевих бюджетів молодим сім'ям і самотнім молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла, а також пеня й відсотки за користування ними;

11) надходження в межах програм допомоги й грантів Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ;

12) інші надходження, визначені законом про Державний бюджет України.

Бюджет розвитку місцевих бюджетів (Бюджетний кодекс України)

Надходження бюджету розвитку місцевих бюджетів:

1) дивіденди (дохід), нараховані на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є майно Автономної Республіки Крим, комунальна власність;

2) плата за надання місцевих гарантій (відповідно до статті 17 Бюджетного Кодексу України);

2¹) кошти пайової участі в розвитку інфраструктури населеного пункту, отримані відповідно до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»;

2²) 10 % коштів від використання (реалізації) частини виробленої продукції, що залишається у власності держави відповідно до угод про розподіл продукції, та/або коштів у вигляді грошового еквівалента такої державної частини продукції (крім коштів від державної частини продукції, виробленої на ділянці надр у межах континентального шельфу й виняткової (морської) економічної зони України), що розподіляються між місцевими бюджетами адміністративно-територіальних одиниць, на території яких розміщується відповідна ділянка надр, у такому співвідношенні: 5 % – до бюджету Автономної Республіки Крим або обласного бюджету; 3,5 % – до районного бюджету; 1,5 % – до сільського, селищного або міського бюджету. Якщо ділянка надр розташована на території декількох адміністративно-територіальних одиниць, кошти між відповідними місцевими бюджетами розподіляються в межах встановленого співвідношення у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

3) кошти від відчуження майна, що належить Автономній Республіці Крим, та майна, що перебуває в комунальній власності, зокрема кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них;

4) 90 % коштів від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них, що перебували в державній власності до розмежування земель державної і комунальної власності (крім земельних ділянок несільськогосподарського призначення, що перебувають у державній власності, на яких розташовані об'єкти, що мають бути приватизовані), до того ж від продажу земельних ділянок, які розміщуються на території Автономної Республіки Крим: 35 % – до бюджету Автономної Республіки Крим, 55 % – до сільських, селищних, міських бюджетів Автономної Республіки Крим;

5) капітальні трансферти (субвенції) з інших бюджетів;

6) кошти від повернення кредитів, наданих і відповідного бюджету, та відсотки, сплачені за користування ними (крім надходжень, визначених пунктами 10 і 11 частини першої статті 69¹ Бюджетного Кодексу України);

7) місцеві запозичення, здійснені в порядку, визначеному Бюджетним Кодексом та іншими законами України;

8) кошти, які передаються з іншої частини місцевого бюджету за рішенням Верховної Ради Автономної Республіки Крим, відповідної місцевої ради (щодо коштів резервного фонду місцевого бюджету в частині витрат бюджету розвитку – за рішенням Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевої державної адміністрації, виконавчого органу відповідної місцевої ради).

Видатки бюджету розвитку місцевих бюджетів:

1) виплата місцевого боргу;

2) капітальні видатки, зокрема капітальні трансферти іншим бюджетам (крім капітальних видатків, що здійснюються за рахунок визначених пунктами 2-13 частини першої статті 69¹ Бюджетного Кодексу України надходжень спеціального фонду місцевих бюджетів);

3) внески органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування до статутного капіталу суб'єкта господарювання;

4) проведення експертної грошової оцінки земельної ділянки, що має бути продана відповідно до статті 128 Земельного кодексу України, за рахунок авансу, внесеного покупцем земельної ділянки;

5) підготовка земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них державної (до розмежування земель державної та комунальної власності) чи комунальної власності для продажу на земельних торгах і проведення таких торгів;

6) платежі, пов'язані з виконанням гарантійних зобов'язань Автономної Республіки Крим, обласної ради чи територіальної громади міста;

7) розроблення містобудівної документації на місцевому та регіональному рівнях.

Капітальні видатки бюджету розвитку спрямовуються:

на соціально-економічний розвиток регіонів;

виконання інвестиційних проектів;

будівництво, капітальний ремонт і реконструкцію об'єктів соціально-культурної сфери та житлово-комунального господарства;

будівництво газопроводів і газифікацію населених пунктів;

будівництво й придбання житла для окремих категорій громадян відповідно до законодавства;

збереження й розвиток історико-культурних місць України та заповідників;

будівництво та розвиток мережі метрополітенів;

придбання вагонів для комунального електротранспорту;

розвиток дорожнього господарства;

придбання шкільних автобусів і автомобілів швидкої медичної допомоги;

оновлення матеріально-технічної бази комунальних закладів охорони здоров'я, комп'ютеризацію та інформатизацію загальноосвітніх навчальних закладів і комунальних закладів охорони здоров'я;

природоохоронні заходи;

інші заходи, пов'язані з розширенням відтворенням.

Висновок: бюджет розвитку місцевих бюджетів є складником спеціального фонду місцевих бюджетів.

Участь держави у формуванні доходів місцевих бюджетів (Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»)

Держава фінансово підтримує місцеве самоврядування, бере участь у формуванні доходів місцевих бюджетів, здійснює контроль за законним, доцільним, економним, ефективним витрачанням коштів та їх належним обліком. Вона гарантує органам місцевого самоврядування дохідну базу, достатню для забезпечення населення послугами на рівні мінімальних соціальних потреб. У випадках, коли доходи від закріплених за місцевими бюджетами загальнодержавних податків та зборів перевищують мінімальний розмір місцевого бюджету, держава вилучає з місцевого бюджету до державного бюджету частину надлишку в порядку, встановленому Бюджетним кодексом України.

Мінімальні розміри місцевих бюджетів визначаються на підставі фінансових нормативів бюджетної забезпеченості з урахуванням економічного, соціального, природного та екологічного стану відповідних територій відповідно до рівня мінімальних соціальних потреб, встановлених законом.

Витрати органів місцевого самоврядування, які виникають внаслідок рішення органів державної влади, компенсуються державою.

Фінансове забезпечення витрат, пов'язаних із здійсненням органами місцевого самоврядування повноважень органів виконавчої влади та виконанням рішень органів державної влади (Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»)

Держава фінансово забезпечує здійснення органами місцевого самоврядування наданих законом повноважень органів виконавчої влади у повному обсязі за рахунок закріплення за відповідними місцевими бюджетами джерел доходів бюджету, надання трансфертів із державного бюджету, а також передання органам місцевого самоврядування відповідних об'єктів державної власності.

Рішення органів державної влади, які спричиняють додаткові видатки органів місцевого самоврядування, обов'язково супроводжуються передачею їм необхідних фінансових ресурсів. Зазначені рішення виконуються органами місцевого самоврядування в межах переданих їм фінансових ресурсів. Витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади й попередньо не забезпечені відповідними фінансовими ресурсами, компенсуються державою.

Участь органів місцевого самоврядування у фінансово-кредитних відносинах

(Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»)

Для реалізації інвестиційних проектів органи місцевого самоврядування використовують ринок капіталів.

Рада (або за її рішенням) інші органи місцевого самоврядування можуть здійснювати місцеві запозичення та отримувати позики місцевим бюджетам відповідно до вимог, установлених Бюджетним кодексом України.

Органи місцевого самоврядування можуть створювати комунальні банки та інші фінансово-кредитні установи, бути гарантами кредитів підприємств, установ і організацій, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, здійснювати розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на депозитах з дотриманням вимог, установлених Бюджетним кодексом України та іншими законами України.

Міське запозичення – операції щодо отримання до бюджету Автономної Республіки Крим, обласного чи міського бюджету кредитів (позик) на умовах їхнього повернення, платності та строковості з метою фінансування бюджету Автономної Республіки Крим, обласного чи міського бюджету.

(Бюджетний кодекс України)

Позики місцевим бюджетам

(Бюджетний кодекс України)

Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи відповідних місцевих рад за рішенням Верховної Ради Автономної Республіки Крим або відповідної місцевої ради можуть отримувати:

1) *позики на покриття тимчасових касових розривів, що виникають за загальним фондом і бюджетом розвитку місцевих бюджетів, у фінансових установах на строк до трьох місяців у межах поточного бюджетного періоду, у виняткових випадках за рішенням Кабінету Міністрів України стосовно бюджету Автономної Республіки Крим і міських бюджетів – у межах поточного бюджетного періоду. Порядок отримання та виплати таких позик*

2) *позики на покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів відповідно до частини п'ятої статті 43 Бюджетного Кодексу України. Такі позики не надаються в разі розміщення коштів місцевого бюджету на депозитах та/або обслуговування коштів місцевого бюджету в частині бюджету розвитку та власних надходжень бюджетних установ в установах банків.*

Надання позик з одного бюджету іншому забороняється.

8 ВИДАТКИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

(Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»)

1

Видатки, які здійснюються органами місцевого самоврядування на потреби територіальних громад (їх розмір і цільове спрямування визначаються відповідними рішеннями про місцевий бюджет); видатки, пов'язані із здійсненням районними, обласними радами заходів щодо забезпечення спільних інтересів територіальних громад (відповідними рішеннями про районний та обласний бюджети).

2

Сільські, селищні, міські, районні в містах (у разі їх створення) ради та їхні виконавчі органи самостійно розпоряджаються коштами відповідних місцевих бюджетів, визначають напрями їх використання.

3

Районні, обласні бюджети виконують місцеві державні адміністрації в цілях і обсягах, що затверджуються відповідними радами.

4

Видатки місцевого бюджету формуються відповідно до розмежування видатків між бюджетами, визначеного Бюджетним кодексом України, для виконання повноважень органів місцевого самоврядування.

5

Видатки місцевого бюджету здійснюються із загального та спеціального фондів місцевого бюджету відповідно до вимог Бюджетного кодексу України та закону про Державний бюджет України.

6

У складі витрат спеціального фонду місцевого бюджету виокремлюються витрати бюджету розвитку.

7

Кошти бюджету розвитку спрямовуються на реалізацію програм соціально-економічного розвитку відповідної території, пов'язаної із здійсненням інвестиційної діяльності, провадження інших заходів, пов'язаних із розширеним відтворенням, а також на виплату місцевого боргу.

Критерії розмежування видів видатків між місцевими бюджетами (Бюджетний кодекс України)

Розмежування видів видатків, визначених пунктами 2 і 3 частини першої статті 82 Бюджетного кодексу України, між місцевими бюджетами здійснюється на підставі принципу субсидіарності, з урахуванням критеріїв повноти надання публічних послуг та наближення їх до безпосереднього споживача. Відповідно до цих критеріїв види видатків поділяються на такі групи:

перша група

видатки на функціонування бюджетних установ та реалізацію заходів, які забезпечують необхідне першочергове надання публічних послуг і розташовані найближче до споживачів;

друга група

видатки на функціонування бюджетних установ та реалізацію заходів, які забезпечують надання базових публічних послуг для всіх громадян України;

третья група

видатки на функціонування бюджетних установ та реалізацію заходів, які забезпечують публічні послуги для окремих категорій громадян, або реалізацію програм, потреба щодо яких існує в усіх регіонах України.

Видатки першої групи здійснюються з бюджетів сіл, їх об'єднань, селищ, міст та бюджетів об'єднаних територіальних громад.

Видатки другої групи здійснюються з бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим та міст обласного значення, а також районних бюджетів і бюджетів об'єднаних територіальних громад.

Видатки третьої групи здійснюються з бюджету Автономної Республіки Крим та обласних бюджетів.

З бюджетів міст Києва й Севастополя здійснюються видатки всіх трьох груп.

Використання вільного залишку коштів місцевих бюджетів
(Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»)

Перевищення залишку коштів загального фонду місцевого бюджету щодо оборотного залишку бюджетних коштів на кінець бюджетного періоду становить вільний залишок коштів місцевих бюджетів, який використовується на проведення витрат місцевого бюджету згідно зі змінами щодо рішення про місцевий бюджет.

Збалансування місцевих бюджетів (Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»)

1

Місцеві бюджети мають бути достатніми для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування наданих їм законом повноважень та забезпечення населення послугами не нижче рівня мінімальних соціальних потреб.

2

Повноваження на здійснення витрат місцевого бюджету мають відповідати обсягу надходжень місцевого бюджету.

3

У разі якщо можливості збалансування місцевих бюджетів вичерпано і покриття видатків, необхідних для здійснення органами місцевого самоврядування наданих їм законом повноважень та забезпечення населення послугами не нижче рівня мінімальних соціальних потреб не забезпечується, держава проводить збалансування місцевих бюджетів шляхом передачі необхідних коштів до відповідних місцевих бюджетів у вигляді дотацій та субвенцій відповідно до закону.

Утворення цільових фондів (Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»)

Органи місцевого самоврядування можуть утворювати цільові фонди, які є складником спеціального фонду відповідного місцевого бюджету.

Порядок формування й використання цільових фондів визначається положенням про ці фонди, що затверджується відповідною місцевою радою.

**Видатки, що здійснюються з бюджетів міст республіканського Автономної
Республіки Крим та обласного значення, районних бюджетів,
бюджетів об'єднаних територіальних громад
(Бюджетний кодекс України)**

ОСВІТА:

а) дошкільна освіта;

б) загальна середня освіта: загальноосвітні навчальні заклади (зокрема загальноосвітні навчальні заклади усіх ступенів, спеціалізовані школи (школи-інтернати) (крім шкіл, визначених у підпункті а) пункту 7 частини першої статті 87 та в підпункті а¹) пункту 2 частини першої статті 90 Бюджетного Кодексу України), ліцеї (ліцеї-інтернати), гімназії (гімназії-інтернати), колегіуми (колегіуми-інтернати) (крім загальноосвітніх навчальних закладів, визначених у підпункті а¹) пункту 2 частини першої статті 90 Бюджетного Кодексу України), вечірні (змінні) школи); навчально-виховні комплекси дошкільний навчальний заклад – загальноосвітній навчальний заклад, загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад;

в) навчальні заклади для громадян, які потребують соціальної допомоги та реабілітації: загальноосвітні школи-інтернати, загальноосвітні навчальні заклади для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, дитячі будинки, навчально-реабілітаційні центри (якщо не менше 70 % кількості учнів загальноосвітніх шкіл-інтернатів, загальноосвітніх навчальних закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, дитячих будинків, навчально-реабілітаційних центрів припадає на територію відповідного міста, району чи об'єднаної територіальної громади), інклюзивно-ресурсні центри;

г) інші державні освітні програми;

г) вища освіта (на оплату послуг щодо підготовки фахівців, наукових і науково-педагогічних кадрів у вищих навчальних закладах I–IV рівнів акредитації державної та комунальної власності відповідно до програм соціально-економічного розвитку регіонів);

д) позашкільна освіта;

е) професійно-технічна освіта з бюджетів міст обласного значення - обласних центрів (на оплату послуг щодо підготовки кадрів на умовах регіонального замовлення у професійно-технічних та інших навчальних закладах державної та/або комунальної власності, які розташовані на території зазначених міст);

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я:

а) амбулаторно-поліклінічна та стаціонарна допомога (лікарні широкого профілю, спеціалізовані медико-санітарні частини, пологові будинки, поліклініки і амбулаторії, загальні стоматологічні поліклініки, дільничні лікарні);

а¹) первинна медична допомога (медичні амбулаторії, фельдшерсько-акушерські й фельдшерські пункти, центри первинної медичної (медико-санітарної) допомоги та інші заклади охорони здоров'я, що надають первинну медичну допомогу);

б) програми медико-санітарної освіти (міські та районні центри здоров'я та заходи щодо санітарної освіти);

в) інші державні програми медичної та санітарної допомоги (територіальні медичні об'єднання, центри медичної статистики, автопідприємства санітарного транспорту, інші програми й заходи);

г) оплата комунальних послуг та енергоносіїв комунальними закладами охорони здоров'я, що надають первинну медичну допомогу, місцеві програми розвитку й підтримки комунальних закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну допомогу, та місцеві програми надання населенню медичних послуг щодо первинної медичної допомоги населенню;

г) співфінансування оплати медичних послуг, що надаються в межах програми державних гарантій медичного обслуговування населення для покриття вартості комунальних послуг і енергоносіїв комунальних закладів охорони здоров'я, які належать відповідним територіальним громадам або є об'єктами права спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст, що перебувають в управлінні районних рад;

д) місцеві програми розвитку й підтримки комунальних закладів охорони здоров'я, які належать відповідним територіальним громадам або є об'єктами права спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст, що перебувають в управлінні районних рад, і місцеві програми надання населенню медичних послуг понад обсяг, передбачений програмою державних гарантій медичного обслуговування населення;

е) місцеві програми громадського здоров'я;

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ І СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

а) державні програми соціального забезпечення:

- притулки для дітей, центри соціально-психологічної реабілітації дітей і соціальні гуртожитки для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (якщо не менше 70 % кількості дітей, які перебувають у цих закладах, припадає на територію відповідного міста, району чи об'єднаної територіальної громади), малі групові будинки;
- територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг);
- центри соціальної реабілітації дітей з інвалідністю;
- центри професійної реабілітації осіб з інвалідністю, дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї;
- компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги громадянам похилого віку, особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю, хворим, які не здатні до самообслуговування і потребують сторонньої допомоги;

б) державні програми соціального захисту:

- допомога сім'ям із дітьми, малозабезпеченим сім'ям, особам з інвалідністю з дитинства, дітям з інвалідністю, тимчасова державна допомога дітям, допомога по догляду за особами з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу, державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю, державна соціальна допомога на догляд (крім державної соціальної допомоги на догляд особам, зазначеним Законом України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю»), щомісячна компенсаційна виплата непрацюючій працездатній особі, яка доглядає за особою з інвалідністю I групи, а також за особою, яка досягла 80-річного віку, тимчасова державна соціальна допомога непрацюючій особі, яка досягла загального пенсійного віку, але не набула права на пенсійну виплату;
- додаткові виплати населенню на покриття витрат щодо оплати житлово-комунальних послуг (житлові субсидії населенню), пільги окремим категоріям громадян, що надаються;
- виплата державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом «гроші ходять за дитиною»;
- оплата послуг щодо здійснення патронату над дитиною та виплату соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя;
- підтримка малих групових будинків;

в) державні програми підтримки будівництва (реконструкції) житла для окремих категорій громадян;

г) районні та міські програми й заходи щодо реалізації державної політики стосовно дітей, молоді, жінок, сім'ї, зокрема утримання та програми районних і міських центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;

КУЛЬТУРА:

а) сільські, селищні та міські палаци й будинки культури, клуби, центри дозвілля, інші клубні заклади та бібліотеки;

б) театри, районні (міські) бібліотеки або централізовані бібліотеки районної (міської) централізованої бібліотечної системи, музеї, виставки, палаци й будинки культури, школи естетичного виховання дітей, зокрема заклади та установи комунальної власності, яким надано статус академічних, національних, зоопарки комунальної власності;

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ:

а) утримання та навчально-тренувальна робота дитячо-юнацьких спортивних шкіл усіх типів (крім шкіл республіканського Автономної Республіки Крим і обласного значення);

б) заходи з фізичної культури і спорту та фінансова підтримка місцевих осередків всеукраїнських громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості й спортивних споруд місцевого значення.

**Видатки місцевих бюджетів, що можуть здійснюватися
з усіх місцевих бюджетів
(Бюджетний кодекс України)**

До видатків місцевих бюджетів, що можуть здійснюватися з усіх місцевих бюджетів, належать такі:

а) на місцеву пожежну охорону;

а') муніципальні формування з охорони громадського порядку;

б) органи місцевого самоврядування;

в) соціальний захист та соціальне забезпечення:

1) програми місцевого значення стосовно дітей, молоді, жінок, сім'ї, зокрема на підтримку діяльності молодіжних центрів;

2) місцеві програми соціального захисту окремих категорій населення;

3) програми соціального захисту малозабезпеченої категорії учнів професійно-технічних навчальних закладів;

4) центри обліку та заклади соціального захисту для бездомних осіб, центри соціальної адаптації осіб, звільнених з установ виконання покарань;

5) компенсаційні виплати за пільговий проїзд окремих категорій громадян;

6) компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги громадянам похилого віку, особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю, хворим, які не здатні до самообслуговування і потребують сторонньої допомоги;

7) надання фінансової підтримки громадським об'єднанням ветеранів на виконання програм (проектів, заходів) відповідного адміністративно-територіального рівня;

г) місцеві програми розвитку житлово-комунального господарства та благоустрою населених пунктів;

д) культурно-мистецькі програми місцевого значення;

е) програми підтримки кінематографії та засобів масової інформації;

ж) місцеві програми з розвитку фізичної культури і спорту;

и) типове проектування, реставрацію та охорону пам'яток архітектури;

к) транспорт, дорожнє господарство:

1) регулювання цін (тарифів) на перевезення пасажирів у пасажирському транспорті за рішенням місцевого органу виконавчої влади та органу місцевого самоврядування відповідно до наданих повноважень;

2) експлуатацію дорожньої системи місцевого значення (зокрема роботи, що проводяться спеціалізованими монтажньо-експлуатаційними підрозділами);

3) будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання доріг місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах, а також капітальний і поточний ремонт вулиць і доріг населених пунктів та інших доріг, які є складниками автомобільних доріг державного значення (як співфінансування на договірних засадах);

л) заходи щодо організації рятування на водах;

м) обслуговування місцевого боргу;

н) програми природоохоронних заходів місцевого значення, заходи програм у сфері житлово-комунального господарства щодо будівництва та реконструкції водопровідних і каналізаційних очисних споруд, доочищення питної води, модернізації систем тепlopостачання, заміни природного газу альтернативними видами палива, модернізації та ремонту ліфтового господарства, реконструкції та ремонту житлових будинків, оснащення житлового фонду будинковими засобами обліку енергоносіїв та споживання води, капітального ремонту, реконструкції, будівництва мереж зовнішнього освітлення вулиць, капітального ремонту гуртожитків, що передаються у власність територіальних громад, упровадження енергозберігаючих технологій;

п) управління комунальним майном;

р) регулювання земельних відносин;

с) заходи у сфері захисту населення й територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру в межах повноважень, установлених законом;

т) заходи та роботи щодо територіальної оборони та мобілізаційної підготовки місцевого значення;

у) проведення місцевих виборів у випадках, передбачених законом, та республіканських Автономної Республіки Крим і місцевих референдумів;

ф) членські внески до асоціацій органів місцевого самоврядування та їх добровільних об'єднань;

х) підвищення кваліфікації депутатів місцевих рад і посадових осіб місцевого самоврядування;

х¹) реалізацію програм допомоги й грантів Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ;

х²) програми підтримки будівництва (реконструкції) житла для окремих категорій громадян;

х³) пільги з послуг зв'язку, інші передбачені законодавством пільги, що надаються:

ветеранам війни, особам, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»; особам, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною; вдовам (вдівцям) та батькам померлих (загиблих) осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною; постраждалим учасникам Революції Гідності;

особам, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною; вдовам (вдівцям) та батькам померлих (загиблих) осіб, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною;

ветеранам праці;

жертвам нацистських переслідувань;

ветеранам військової служби; ветеранам органів внутрішніх справ; ветеранам Національної поліції; ветеранам податкової міліції; ветеранам державної пожежної охорони; ветеранам Державної кримінально-виконавчої служби; ветеранам служби цивільного захисту; ветеранам Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України; вдовам (вдівцям) померлих (загиблих) ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції, ветеранів податкової міліції, ветеранів державної пожежної охорони, ветеранів Державної кримінально-виконавчої служби, ветеранів служби цивільного захисту та ветеранів Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України; особам, звільненим з військової служби, які стали особами з інвалідністю під час проходження військової служби; особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю та особам, які супроводжують осіб з інвалідністю I групи або дітей з інвалідністю (не більше одного супроводжувачого);

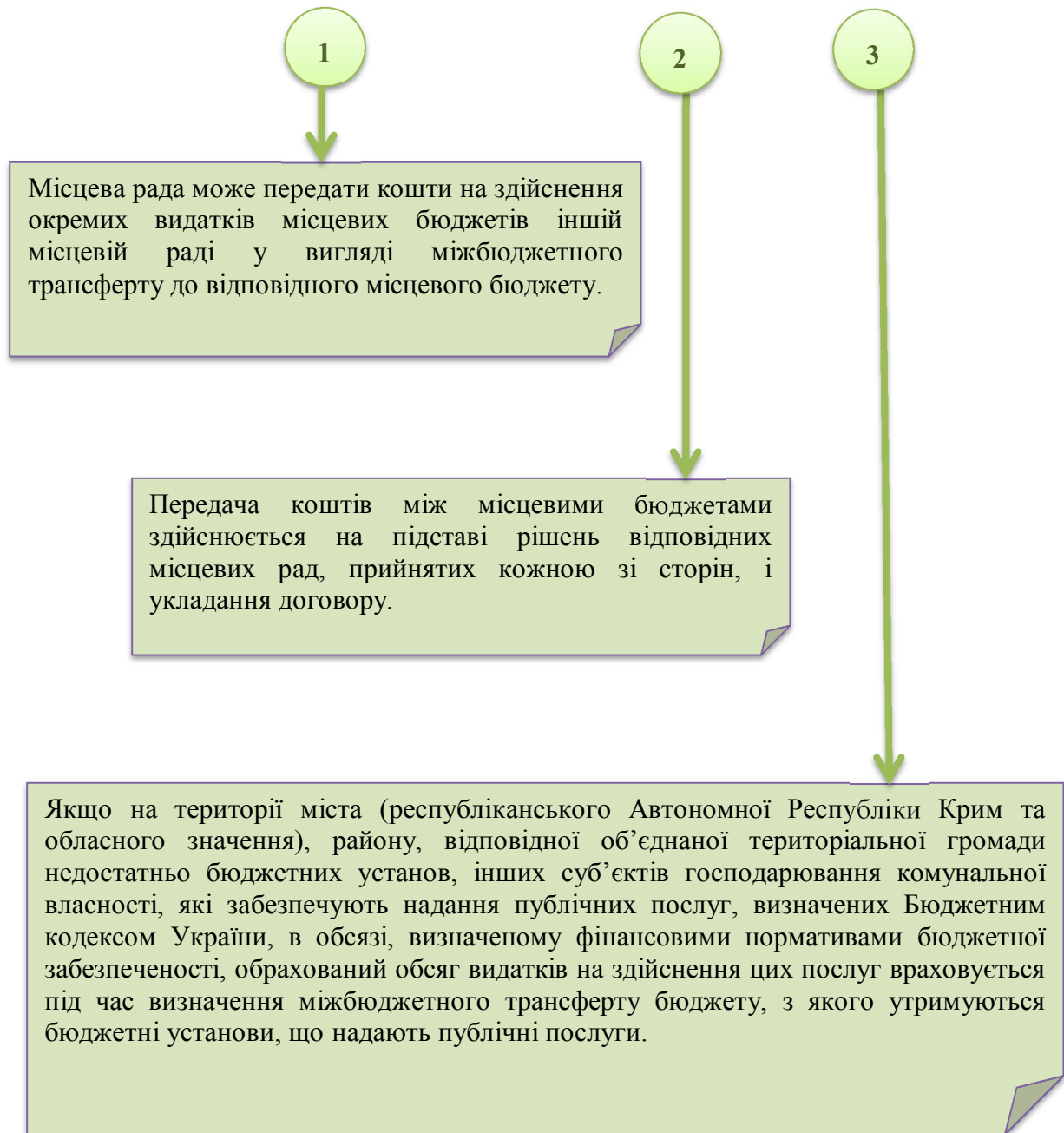
реабілітованим громадянам, які стали особами з інвалідністю внаслідок репресій або є пенсіонерами;

громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; дружинам (чоловікам) та опікунам (на час опікунства) дітей померлих громадян, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою;

багатодітним сім'ям, дитячим будинкам сімейного типу та прийомним сім'ям, у яких не менше року проживають, відповідно, троє або більше дітей, а також сім'ям (крім багатодітних сімей), у яких не менше року проживають троє і більше дітей, беручи до уваги тих, над якими встановлено опіку чи піклування;

ц) інші програми, пов'язані з виконанням власних повноважень, затверджені Верховною Радою Автономної Республіки Крим, відповідною місцевою радою згідно із законом.

**Передача коштів між місцевими бюджетами
на здійснення видатків місцевих бюджетів
(Бюджетний кодекс України)**

9 ІНДЕКС ПОДАТКОСПРОМОЖНОСТІ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ (Бюджетний кодекс України)

Індекси податкоспроможності місцевих бюджетів не можуть змінюватися й переглядатися частіше, ніж один раз на рік, крім таких випадків:

виділення нових або зміни статусу наявних адміністративно-територіальних одиниць;

зміни місця розташування суб'єктів господарювання – платників податків;

зміни податкового законодавства.

Змінювання обсягу надходжень податку на прибуток підприємств та податку на доходи фізичних осіб за відповідний бюджетний період має підтверджуватися органами стягнення

10 МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ (Бюджетний кодекс України)

Верховна Рада Автономної Республіки Крим та місцеві ради можуть передбачати у відповідних бюджетах такі види міжбюджетних трансфертів:

субвенції на утримання об'єктів спільного користування чи ліквідацію негативних наслідків діяльності об'єктів спільного користування;

субвенції на виконання інвестиційних проектів, зокрема і на будівництво або реконструкцію об'єктів спільного користування;

дотації та інші субвенції.

Умови надання субвенцій визначаються відповідним договором сторін.

11 МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

Головним органом у системі центральних органів виконавчої влади у сфері бюджету й фінансів є Міністерство фінансів України, діяльність якого визначається Кабінетом Міністрів України.

З метою забезпечення проведення єдиної збалансованої державної фінансової політики Міністерство фінансів України координує діяльність:

Державної казначейської служби;

Державної фіскальної служби;

Державної служби фінансового моніторингу України;

Державних підприємств та установ, що належать до сфери управління Міністерства.

Міністерство фінансів України в межах повноважень, передбачених законодавством, видає накази, організовує й контролює їхнє виконання.

Накази Міністерства фінансів України обов'язкові для виконання центральними органами виконавчої влади, їх територіальними органами, місцевими держадміністраціями, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності та громадянами.

Постанова Кабінету міністрів України від 20.08.2014 № 375 «Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України» (зі змінами).

Завдання Міністерства фінансів України:

забезпечення формування й реалізація державної фінансової та бюджетної політики, державної політики у сфері державного пробірнього контролю, бухгалтерського обліку та аудиту, випуску та проведення лотерей;

забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері контролю за дотриманням бюджетного законодавства, державного внутрішнього фінансового контролю, казначейського обслуговування бюджетних коштів, запобігання й протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму;

забезпечення формування та реалізації єдиної державної податкової і митної політики, державної політики щодо адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства, державної фінансової політики у сфері співробітництва з іноземними державами, банками й міжнародними фінансовими організаціями, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску, державної політики у сфері видобутку, виробництва, використання та зберігання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння, їх обігу та обліку.

12 НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

Законодавство:

узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенцій, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актив Президента України, Кабінету Міністрів України та в установленому порядку вносить їх на розгляд Кабінету Міністрів України;

розробляє проекти законів та інших нормативно-правових актів з питань, що належать до його компетенцій;

погоджує проекти законів, які надходять на погодження від інших міністерств і центральних органів виконавчої влади, готує в межах повноважень, передбачених законом, висновки й пропозиції до проектів законів, інших актів законодавства, які подаються на розгляд Кабінету Міністрів України, та проектів законів, внесених на розгляд Верховної Ради України іншими суб'єктами права законодавчої ініціативи, нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим;

готує у межах повноважень, передбачених законом, зауваження й пропозиції до прийнятих Верховною Радою України законів, що надійшли на підпис Президентів України;

здійснює нормативно-правове регулювання у фінансовій, бюджетній, податковій, митній сферах, у сфері адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску; у сфері контролю за дотриманням бюджетного законодавства, державного внутрішнього фінансового контролю, казначейського обслуговування бюджетних коштів, бухгалтерського обліку та аудиту, випуску й проведення лотерей, організації та контролю за виготовленням цінних паперів, документів суворої звітності, видобутку, виробництва, використання та зберігання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння, їх обігу та обліку, у сфері запобігання й протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму;

здійснює заходи щодо підготовки до імплементації у національне законодавство рекомендацій Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) у сфері оподаткування, а також щодо обміну фінансовою інформацією в податкових цілях.

Нормативно-правова діяльність:

визначає базові організаційно-методичні засади бюджетного планування, які використовуються для підготовки бюджетних запитів і розроблення проекту Державного бюджету України та прогнозу Державного бюджету України на наступні за плановим два бюджетні періоди, загальний рівень доходів, видатків і кредитування бюджету, оцінює обсяг фінансування бюджету для складання проекту Державного бюджету України та індикативних прогнозних показників Державного бюджету України на наступні за плановим два бюджетні періоди;

разом з іншими центральними органами виконавчої влади розробляє проект Основних напрямів бюджетної політики на наступний бюджетний період;

розробляє в установленому порядку прогноз Державного бюджету України на наступні за плановим два бюджетні періоди;

розробляє в установленому порядку проект закону про Державний бюджет України на відповідний рік і готує відповідні матеріали, що додаються до нього;

складає та уточнює прогноз Державного бюджету України на наступні за плановим два бюджетних періоди;

розробляє й доводить до головних розпорядників бюджетних коштів інструкції щодо підготовки бюджетних запитів на плановий і наступні за плановим два бюджетних періоди для підготовки проекту Державного бюджету України та прогнозу Державного бюджету України на наступні за плановим два бюджетних періоди, встановлює терміни та порядок їх подання;

готує проект протокольного рішення Кабінету Міністрів України щодо визначення переліків бюджетних програм, за якими необхідно затвердити порядки використання коштів державного бюджету або внести зміни до затверджених порядків використання коштів державного бюджету;

розробляє інструктивні матеріали щодо складання розпису (тимчасового розпису) Державного бюджету України;

визначає організаційно-методологічні засади оцінки ефективності бюджетних програм;

затверджує загальні вимоги щодо визначення результативних показників бюджетних програм;

встановлює форми зведених показників за мережею, штатними розписами й контингентами установ та одержувачів бюджетних коштів;

затверджує форми вимоги про повернення використаної не за цільовим призначенням суми субвенції та інформації про встановлення фактів нецільового використання субвенції;

затверджує форми фінансової і бюджетної звітності про виконання зведеного, державного та місцевих бюджетів;

формує програмну класифікацію видатків і кредитування державного та місцевих бюджетів;

затверджує і вносить зміни до бюджетної класифікації.

Управління державними фінансами:

визначає та забезпечує впровадження єдиних методологічних засад інформаційно-аналітичного забезпечення управління державними фінансами;

здійснює заходи щодо модернізації державних фінансів, створює інтегровану систему управління державними фінансами;

здійснює заходи щодо підвищення ефективності управління державними фінансами;

здійснює ініціювання, підготовку та впровадження проектів (програм) міжнародної технічної допомоги у сфері управління державними фінансами;

забезпечує концентрацію фінансових ресурсів на пріоритетних напрямках соціально-економічного розвитку України;

організовує роботу, пов'язану зі складанням та управлінням виконання Державного бюджету України, координує діяльність учасників бюджетного процесу з питань виконання бюджету;

удосконалює методи фінансового й бюджетного планування;

забезпечує управління фіскальними ризиками;

вносить у встановленому порядку пропозиції щодо щорічного перегляду ставок податків і зборів, установлених у фіксованому значенні, для компенсації інфляційного впливу на обсяг надходжень до бюджету;

здійснює прогнозування та аналіз доходів бюджету;

здійснює прогноз фінансування державного бюджету;

складає розпис Державного бюджету України згідно з бюджетними призначеннями та вносить зміни до нього, зокрема в частині міжбюджетних трансфертів у розрізі місцевих бюджетів;

вносить зміни до розпису Державного бюджету України за загальним фондом із метою забезпечення збалансованості надходжень та витрат державного бюджету, з дотриманням граничного обсягу річного дефіциту (профіциту) державного бюджету;

погоджує кошториси та штатні розписи Секретаріату Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади, обласних, Севастопольської міської держадміністрацій, президій національних академій наук;

разом з головними розпорядниками бюджетних коштів затверджує паспорти бюджетних програм;

затверджує лімітні довідки про бюджетні асигнування, що містять бюджетні призначення та їх помісячний розподіл;

здійснює перерозподіл бюджетних асигнувань, затверджених у розписі бюджету та кошторисі, в розрізі економічної класифікації видатків бюджету, а також в розрізі класифікації кредитування бюджету – щодо надання кредитів із бюджету;

погоджує в установленому порядку типові штати бюджетних установ;

розробляє план діяльності на плановий та наступні за плановим два бюджетні періоди (зокрема план заходів щодо реалізації інвестиційних програм (проектів));

здійснює підготовку аналітичних матеріалів до закону про Державний бюджет України;

аналізує обсяги дебіторської та кредиторської заборгованостей, причини їх виникнення та готує пропозиції щодо їх погашення;

здійснює відкриття бюджетних програм головним розпорядникам коштів державного бюджету;

приймає рішення щодо безсуперечного вилучення коштів із місцевих бюджетів до державного бюджету;

формує проект річного звіту щодо виконання закону про Державний бюджет України та здійснює публічне представлення звіту про виконання Державного бюджету України за попередній бюджетний період.

Державний внутрішній фінансовий контроль

визначає базові організаційно-методичні засади й оцінює функціонування систем внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту;

оцінює відповідність бюджетному законодавству бюджетних запитів, паспортів бюджетних програм, проектів зведених кошторисів для складання розпису державного бюджету;

аналізує бюджетний запит, поданий головним розпорядником бюджетних коштів, стосовно його відповідності меті, пріоритетності та ефективності використання бюджетних коштів;

оцінює фінансове забезпечення проектів угод щодо регіонального розвитку та державних програм соціально-економічного розвитку територій.

Місцеві запозичення:

погоджує обсяги та умови здійснення місцевих запозичень і надання місцевих гарантій, здійснює реєстрацію місцевих запозичень і місцевих гарантій;

затверджує порядок отримання й погашення позик на покриття тимчасових касових розривів, що виникають за загальним фондом і бюджетом розвитку місцевих бюджетів, у фінансових установах;

погоджує залучення на поворотних засадах коштів єдиного казначейського рахунка для покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів, Пенсійного фонду України та для надання середньострокових позик місцевим бюджетам.

Боргові зобов'язання:

забезпечує управління державним і гарантованим державою боргом, зокрема:

розробляє та погоджує нормативно-правові акти з питань управління державним боргом;

здійснює управління ризиками, пов'язаними з державним боргом;

здійснює державні внутрішні та зовнішні запозичення в межах, визначених законом про Державний бюджет України;

здійснює оперативний облік державного та гарантованого державою боргу;

веде реєстр державних гарантій;

здійснює погашення та обслуговування державного боргу;

здійснює правочини з державним боргом, зокрема обмін, випуск, купівлю, викуп та продаж державних боргових зобов'язань, за умови дотримання граничного обсягу державного боргу на кінець бюджетного періоду;

здійснює на відкритих аукціонах продаж прав вимоги простроченої понад три роки заборгованості перед державою за кредитами (позиками), залученими державою або під державні гарантії, а також за кредитами з бюджету в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

затверджує порядок відбору та функціонування первинних дилерів;

здійснює заходи, спрямовані на підвищення привабливості інвестування в державні цінні папери України, і комплексні заходи щодо поліпшення кредитного рейтингу України;

узгоджує рішення про надання розтермінування та відтермінування грошових зобов'язань чи податкового боргу стосовно загальнодержавних податків та зборів на термін, що виходить за межі одного бюджетного року;

затверджує та оприлюднює графік первинного розміщення державних цінних паперів;

погоджує здійснення державними підприємствами, зокрема господарськими товариствами (крім банків), у статутному фонді яких державі належить 50 і більше відсотків акцій (часток, паїв), залучення внутрішніх довгострокових (понад один рік) та зовнішніх кредитів (позик), надання гарантії або поруки за такими зобов'язаннями;

укладає із суб'єктами господарювання договір про погашення заборгованості суб'єкта господарювання перед державою за виконання гарантійних зобов'язань;

здійснює контроль за виконанням зобов'язань за угодами про реструктурування простроченої заборгованості суб'єктів господарювання перед державою;

здійснює заходи (зокрема фінансові операції) щодо забезпечення виконання фінансових та інших зобов'язань держави, що впливають із членства України в міжнародних фінансових організаціях згідно з угодами про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства щодо гарантій інвестицій, із членства в Європейському банку реконструкції та розвитку, у Чорноморському банку торгівлі та розвитку, з рамкових угод між Україною та Північним інвестиційним банком, між Україною та Європейським інвестиційним банком, між Урядом України та Північною екологічною фінансовою корпорацією.

Регулювання міжбюджетних трансфертів:

забезпечує розроблення методики визначення міжбюджетних трансфертів;

визначає розміри фінансових нормативів бюджетної забезпеченості;

забезпечує регулювання міжбюджетних відносин між державним та місцевими бюджетами;

удосконалює міжбюджетні відносини;

разом з іншими зацікавленими центральними органами виконавчої влади готує експертні висновки до законопроектів щодо їх впливу на показники бюджету (із обов'язковим визначенням вартісної величини такого впливу), можливостей фінансового забезпечення протягом відповідного бюджетного періоду та відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини, і пропозиції щодо їх розгляду.

Реформування державних фінансів

запроваджує програмно-цільовий метод складання й виконання місцевих бюджетів і середньотермінове бюджетне планування на місцевому рівні;

запроваджує міжнародні стандарти фінансової звітності та міжнародні стандарти аудиту й забезпечує їх оприлюднення на офіційному веб-сайті Міністерства фінансів України;

забезпечує формування державної політики у сфері організації та контролю за виготовленням цінних паперів, документів суворої звітності;

здійснює державне регулювання бухгалтерського обліку, фінансової, бюджетної звітності та аудиту в Україні, розробляє стратегію розвитку національної системи бухгалтерського обліку, визначає єдині методологічні засади бухгалтерського обліку й складання фінансової та бюджетної звітності, обов'язкові для всіх юридичних осіб незалежно від організаційно-правової форми, форми власності та підпорядкування (крім банків), здійснює адаптацію законодавства з питань бухгалтерського обліку та аудиту в Україні до законодавства ЄС;

проводить експертизу проектних пропозицій щодо ініціювання інвестиційних проектів економічного й соціального розвитку України, що підтримуються іноземними державами, банками та міжнародними фінансовими організаціями, з урахуванням експертного висновку про відповідність інвестиційних проектів пріоритетам державної політики у відповідній сфері, приймає рішення про доцільність підготовки відповідного проекту та визначає відповідального за його підготовку й реалізацію;

вносить Кабінету Міністрів України пропозиції щодо доцільності залучення позики для реалізації системного проекту, розробляє стратегічні й програмні документи щодо питань фінансового співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями, зокрема забезпечує розроблення плану співробітництва України з такими організаціями на відповідний рік;

бере участь у перемовинах із делегаціями Урядів інших держав щодо підготовки проектів міжнародних договорів України про уникнення подвійного оподаткування та запобігання податковим ухиленням стосовно податків на доходи й майно та внесення змін до чинних міжнародних договорів України про уникнення подвійного оподаткування та запобігання податковим ухиленням стосовно податків на доходи й майно;

здійснює заходи щодо виконання програм, що впроваджуються в Україні із застосуванням секторальної бюджетної підтримки ЄС, залучення кредитних коштів ЄС і коштів на безповоротних засадах;

координує роботи щодо виконання функцій Національного контрольно-контактного пункту спільних операційних програм прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства 2014–2020 на території України.

Розвиток ринку фінансових послуг:

формує та проводить у межах повноважень, передбачених законом, єдину державну фінансову політику щодо розвитку ринку фінансових послуг, розвитку державних банків, державної іпотечної установи та інших фінансових установ;

забезпечує в установленому законодавством порядку участь держави в капіталізації банків, здійснює управління корпоративними правами таких банків та готує плани їх продажу;

затверджує порядок проведення відкритого конкурсу щодо визначення уповноважених банків, через які здійснюватиметься виплата заробітної плати працівникам бюджетних установ, та проводить зазначений конкурс;

проводить відбір банків, що залучаються до реалізації спільних із міжнародними організаціями проектів;

проводить оцінку фінансового стану потенційних бенефіціарів спільних з міжнародними фінансовими організаціями інвестиційних проектів;

забезпечує організацію роботи щодо використання бенефіціарами коштів міжнародних фінансових організацій;

організовує й налагоджує співробітництво з Міжнародним валютним фондом та іншими міжнародними фінансовими організаціями;

координує роботу, пов'язану з ініціюванням, підготовкою та реалізацією проектів економічного та соціального розвитку України, що підтримуються іноземними державами, банками й міжнародними фінансовими організаціями, проводить моніторинг виконання зазначених проектів, здійснює методичне забезпечення зазначеної роботи.

Міжнародне співробітництво:

забезпечує міжнародне співробітництво та реалізацію зовнішньої політики в межах повноважень, передбачених законом;

бере участь у засіданнях робочих груп із питань податкової політики та адміністрування Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР);

бере участь у здійсненні заходів щодо адаптації законодавства України до законодавства ЄС у межах повноважень, передбачених законом;

здійснює організаційне та аналітичне забезпечення діяльності представника України в Асамблеї Вкладників Фонду Східноєвропейського партнерства з енергоефективності та довкілля;

вносить в установленому порядку пропозиції стосовно участі України в діяльності міжнародних фінансових організацій, призначення представників України в таких організаціях і визначення національних координаторів зі співробітництва з ними;

готує та надсилає іноземним державам, банкам і міжнародним фінансовим організаціям офіційні звернення щодо спільної підготовки інвестиційних проектів;

забезпечує виконання функцій представника України згідно з положеннями міжнародних договорів, укладених з міжнародними організаціями;

укладає договори з підприємствами, установами й організаціями, які беруть участь у реалізації спільних з міжнародними фінансовими організаціями, іноземними державами, банками, іншими фінансовими установами та ЄС проектів;

здійснює в межах, спільних із міжнародними організаціями, іноземними державами, банками, іншими фінансовими установами проектів облік надходження та використання кредитних коштів, контроль за їх цільовим використанням і проведенням розрахунків та виконанням фінансових зобов'язань за укладеними в рамках таких проектів договорами.

Операції з дорогоцінними металами та дорогоцінним камінням:

організовує роботу, пов'язану з формуванням Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння;

здійснює ліцензування діяльності суб'єктів господарювання у випадках, передбачених законом;

реалізовує державну політику у сфері державного пробірного контролю за якістю дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння, виробів із них і матеріалів, що їх містять.

Боротьба з корупцією:

здійснює регулювання та нагляд у сфері запобігання й протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму щодо суб'єктів господарювання, які проводять лотереї або будь-які інші азартні ігри, суб'єктів господарювання, які здійснюють торгівлю дорогоцінними металами й дорогоцінним камінням та виробами з них, аудиторів, аудиторських фірм, фізичних осіб – підприємців, які надають послуги з бухгалтерського обліку;

застосовує санкції щодо суб'єктів первинного фінансового моніторингу відповідно до законодавства;

забезпечує у межах повноважень, передбачених законом, співробітництво з Групою з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) та іншими міжнародними організаціями, діяльність яких спрямована на забезпечення міжнародного співробітництва у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму.

Внутрішній аудит:

здійснює внутрішній контроль та аудит на підприємствах, в установах і організаціях, що належать до сфери його управління;

здійснює координацію організації проведення аудиту та здійснення контролю за виконанням в Україні спільних операційних програм прикордонного співробітництва;

здійснює координацію створення та ведення відкритого переліку незалежних аудиторів в межах спільних операційних програм прикордонного співробітництва;

здійснює координацію організації навчань і тренінгів незалежних аудиторів в межах спільних операційних програм прикордонного співробітництва;

здійснює координацію роботи щодо проведення спільних перевірок реалізації проектів спільних операційних програм прикордонного співробітництва на місцях в Україні та повернення коштів, витрачених не за призначенням в межах виконання цих програм;

здійснює координацію та спрямування діяльності органів виконавчої влади, уповноважених на проведення контролю за дотриманням бюджетного законодавства.

Інші повноваження:

проводить разом з іншими органами виконавчої влади аналіз фінансово-економічного стану держави, перспектив її подальшого розвитку;

здійснює управління об'єктами державної власності, що належать до сфери управління Мінфіну;

визначає пріоритети розвитку сфер, що належать до повноважень Мінфіну;

забезпечує проведення соціального діалогу на галузевому рівні;

забезпечує здійснення повноважень головного розпорядника бюджетних коштів в установах і організаціях, що належать до сфери управління Мінфіну, в центральних органах виконавчої влади, діяльність яких координується та спрямовується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів;

здійснює на підставі результатів аналізу персональних даних та інформації, що містить банківську таємницю, верифікацію та моніторинг вірогідності інформації, поданої фізичними особами для нарахування та своєчасного і в повному обсязі отримання соціальних виплат, пільг, субсидій, пенсій, заробітних плат, інших виплат, що здійснюються коштом державного та місцевих бюджетів, Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, визначає порядок отримання, обробки та захисту такої інформації;

організовує наукову, науково-технічну, інвестиційну, інформаційну, видавничу діяльність, пропагування досягнень і передового досвіду, сприяє створенню й упровадженню сучасних інформаційних технологій та комп'ютерних мереж у сферах, що належать до повноважень Мінфіну;

інформує громадськість про економічні та фіскальні цілі держави;

здійснює розгляд звернень громадян щодо питань, пов'язаних із діяльністю Мінфіну, підприємств, установ і організацій, що належать до сфери його управління, а також стосовно актів, які ним видаються;

здійснює інші повноваження, визначені законом.

13 МІСЦЕВІ ФІНАНСОВІ ОРГАНИ

Місцевий фінансовий орган – установа, що, відповідно до законодавства України, здійснює функції щодо складання, виконання місцевих бюджетів, контролю за витрачанням коштів розпорядниками бюджетних коштів, а також інші функції, пов’язані з управлінням коштами місцевого бюджету. Для цілей цього Кодексу орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим із питань фінансів віднесено до місцевих фінансових органів. Сільський, селищний, міський (міста районного значення) голова забезпечує виконання функцій місцевого фінансового органу, якщо такий орган не створено згідно із законом.

(ст. 2 Бюджетного кодексу України)

До місцевих фінансових органів належать:

фінансові органи місцевих державних адміністрацій;

фінансові органи місцевих рад.

Функціонування двох видів місцевих фінансових органів зумовлено законодавчо визначеними особливостями розподілу повноважень між місцевими радами та місцевими органами державної виконавчої влади в бюджетному процесі.

Повноваження фінансових органів місцевих державних адміністрацій визначаються постановами Кабінету Міністрів України.

Фінансові органи місцевих державних адміністрацій мають подвійне підпорядкування, підзвітні та підконтрольні:

місцевим органам влади;

вищому фінансовому органу.

Місцеві фінансові органи, що належать до системи Міністерства фінансів України та функціонують у складі місцевих державних адміністрацій, поділяються на дві підгрупи:

фінансові органи регіонального рівня – Департаменти фінансів обласних і Київської міської державних адміністрацій, фінансове управління Севастопольської міської державної адміністрації;

фінансові органи субрегіонального рівня – фінансові управління районних (адміністративних районів і в районах м. Києва) державних адміністрацій і фінансові відділи районних у м. Севастополі державних адміністрацій.

Фінансові органи місцевого самоврядування (відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні») утворюються місцевими радами.

Фінансові органи місцевого самоврядування підконтрольні та підзвітні місцевим радам.

Особливість функціонування фінансових органів місцевого самоврядування:

забезпечують загальнодержавну бюджетну політику;

забезпечують муніципальну бюджетну політику.

У фінансовій діяльності органів місцевого самоврядування беруть участь учасники бюджетного процесу, а саме:

державні органи, які здійснюють діяльність у сфері фінансів під час виконання своїх функцій (Верховна Рада України, Комітет Верховної Ради України, до повноважень якого належать питання бюджету, Президент України, Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України, Національний банк України);

структурні підрозділи спеціальної компетенції (Рахункова палата України, Державна казначейська служба України, Державна аудиторська служба України);

місцеві державні адміністрації, місцеві ради, виконавчі органи (фінансові управління) місцевих рад, головні розпорядники бюджетних коштів, відповідальні виконавці бюджетних програм.

14 ГОЛОВНІ ЗАВДАННЯ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІВ РЕГІОНАЛЬНОГО РІВНЯ

(Департамент фінансів Харківської обласної державної адміністрації)

Фінансові органи регіонального рівня:

забезпечують реалізацію державної бюджетної політики на території Харківської області;

складають розрахунки до проекту обласного бюджету та прогнозу на наступні за плановим два бюджетні періоди й подають їх на розгляд до обласної державної адміністрації;

готують пропозиції щодо фінансового забезпечення заходів соціально-економічного розвитку на території Харківської області;

розробляють пропозиції щодо вдосконалення методів фінансового та бюджетного планування й здійснення витрат;

здійснюють загальну організацію та управління виконанням місцевих бюджетів на території Харківської області, координують діяльність учасників бюджетного процесу з питань виконання бюджету.

Завдання Департаменту фінансів Харківської обласної державної адміністрації:

Складання бюджету

розроблення і доведення до головних розпорядників бюджетних коштів обласного бюджету інструкції щодо підготовки бюджетних запитів;

визначення порядку та термінів розроблення бюджетних запитів головними розпорядниками бюджетних коштів;

проведення на будь-якому етапі складання й розгляду проекту обласного бюджету, аналізу бюджетного запиту, поданого головним розпорядником бюджетних коштів, щодо його відповідності меті, пріоритетності, а також дієвості та ефективності використання бюджетних коштів;

участь у розробленні балансу фінансових ресурсів області, підготування пропозицій щодо доцільності запровадження місцевих податків, зборів, пільг, аналіз соціально-економічних показників розвитку області та врахування їх під час складання проекту обласного бюджету;

прийняття рішення про внесення бюджетного запиту як пропозицій до проекту обласного бюджету перед поданням його на розгляд до обласної державної адміністрації, обласної ради відповідно;

організація роботи, пов'язаної зі складанням проекту обласного бюджету;

Виконання бюджету

здійснення загальної організації та управління виконанням відповідних місцевих бюджетів області;

організація виконання обласного бюджету;

ужиття заходів щодо ефективного витрачання бюджетних коштів;

координація в межах своїх компетенцій діяльності учасників бюджетного процесу з питань виконання бюджету;

складання, затвердження тимчасового розпису обласного бюджету та розпису обласного бюджету, внесення в установленому порядку змін до розпису обласного бюджету;

забезпечення протягом бюджетного періоду відповідності розпису обласного бюджету встановленим бюджетним призначенням;

затвердження паспортів бюджетних програм та змін до них спільними з головними розпорядниками коштів обласного бюджету наказами;

здійснення в установленому порядку взаємних розрахунків обласного бюджету з державним бюджетом і районними бюджетами, бюджетами міст обласного значення, бюджетами об'єднаних територіальних громад;

Виконання бюджету

забезпечення спільно з органами Державної фіскальної служби України, територіальними органами Державної казначейської служби України, іншими структурними підрозділами обласної державної адміністрації надходження доходів до обласного бюджету;

зведення показників бюджетів, що входять до бюджету області, та подання їх до Міністерства фінансів України відповідно до визначених ним вимог;

здійснення за участю органів, що контролюють справляння надходжень бюджету, прогнозування та аналізу надходження доходів до обласного бюджету;

забезпечення захисту фінансових інтересів держави;

підготування офіційного висновку про перевиконання чи недовиконання дохідної частини загального фонду, про обсяг залишку коштів загального та спеціального фондів обласного бюджету для прийняття рішення про внесення до нього змін;

проведення моніторингу змін, що вносяться до обласного бюджету;

розміщення тимчасово вільних коштів обласного бюджету на вкладних (депозитних) рахунках банків;

розгляд звернень та підготування пропозицій для прийняття рішень про виділення коштів з резервного фонду обласного бюджету;

організація та здійснення внутрішнього аудиту в порядку, визначеному законодавством;

участь у формуванні та реалізації інвестиційних програм, подання пропозицій щодо вдосконалення механізму економічного стимулювання підприємств для розвитку економічного потенціалу Харківської області;

взаємодія з установами Національного банку України з питань грошового обігу в області;

участь у розробленні пропозицій щодо визначення фонду оплати праці працівників місцевих державних адміністрацій, витрат на утримання місцевих державних адміністрацій;

забезпечення ефективного й цільового використання відповідних бюджетних коштів.

Контроль за виконанням бюджету:

розгляд бюджетної і фінансової звітності щодо виконання місцевих бюджетів та інших фінансових звітів, поданих територіальними органами Державної казначейської служби України, та подання зведеного звіту про виконання місцевих бюджетів області в установлені терміни до Міністерства фінансів України;

інформування керівництва обласної державної адміністрації про стан виконання обласного бюджету за кожний звітний період та подання річного й квартального звіту про виконання обласного бюджету;

проведення на базі статистичної, фінансової та бюджетної звітності, прогнозних розрахунків аналізу економічного і фінансового стану галузей економіки території, тенденцій та динаміки розвитку різних форм власності, підготування пропозицій щодо визначення додаткових джерел фінансових ресурсів;

здійснення в установленому порядку фінансової експертизи проектів регіональних програм, концепцій, стратегій.

Контроль за дотриманням бюджетного законодавства:

здійснення контролю за дотриманням бюджетного законодавства на кожній стадії бюджетного процесу щодо місцевих бюджетів області;

застосування попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства з вимогою щодо усунення порушення бюджетного законодавства;

прийняття рішення про застосування заходів впливу за фактами порушень бюджетного законодавства у межах наданих повноважень;

перевірка рішень районних, міських (міст обласного значення) рад, рад об'єднаних територіальних громад щодо затвердження бюджету та внесення змін до нього на відповідність бюджетному законодавству;

здійснення перевірки відповідності змісту паспортів бюджетних програм рішенням про обласний бюджет, бюджетному розпису, відповідним порядкам використання бюджетних коштів;

перевірка правильності складення й затвердження кошторисів і планів використання коштів установами і організаціями, які фінансуються або одержують фінансову підтримку з обласного бюджету;

погодження кошторисів, планів асигнувань і штатних розписів структурних підрозділів обласної державної адміністрації, апаратів районних державних адміністрацій;

контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування та надання методичної допомоги з питань здійснення наданих їм законом повноважень органів виконавчої влади.

участь у підготованні звітів голови обласної державної адміністрації щодо їх розгляду на сесії обласної ради;

підготування самостійно або разом з іншими структурними підрозділами обласної державної адміністрації інформаційних і аналітичних матеріалів для подання керівництву обласної державної адміністрації;

розроблення проектів розпоряджень голови обласної державної адміністрації, у визначених законом випадках – проектів нормативно-правових актів з питань реалізації галузевих повноважень;

підготування проектів рішень обласної ради щодо внесення змін до обласного бюджету та затвердження звіту про його виконання;

участь у погодженні проектів нормативно-правових актів, розроблених іншими органами виконавчої влади;

забезпечення здійснення заходів щодо запобігання і протидії корупції;

забезпечення доступу до публічної інформації;

постійне інформування населення про стан здійснення визначених законом повноважень;

організація роботи щодо укомплектування, зберігання, обліку та використання архівних документів;

забезпечення в межах своїх повноважень реалізації державної політики стосовно захисту інформації з обмеженим доступом;

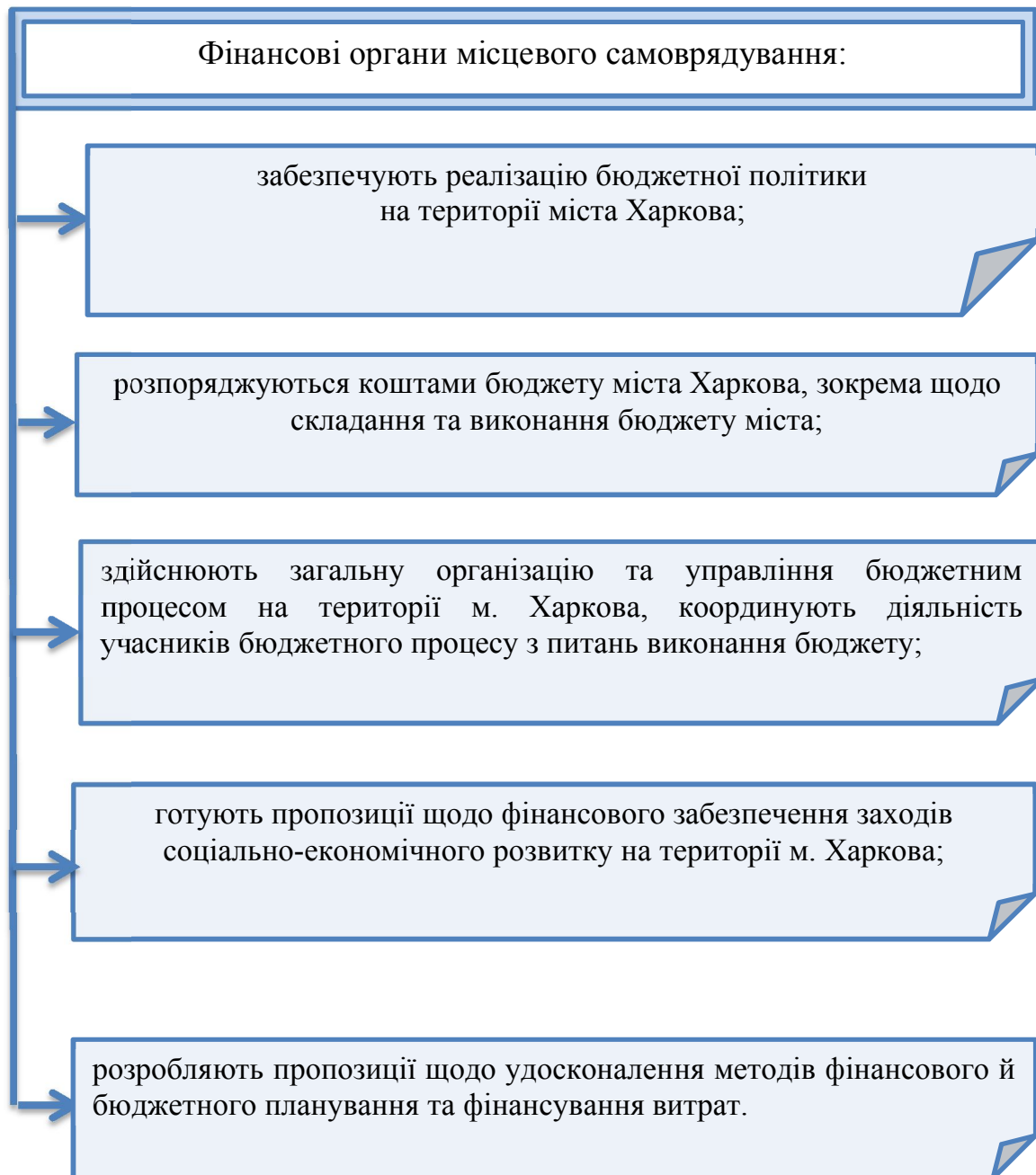
участь у вирішенні, відповідно до законодавства, колективних трудових спорів (конфліктів);

забезпечення захисту персональних даних;

розгляд у межах своїх компетенцій звернень громадян, підприємств, установ і організацій;

здійснення інших передбачених законом повноважень.

**15 ГОЛОВНІ ЗАВДАННЯ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІВ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**
(Департамент бюджету і фінансів Харківської міської ради)

Завдання
Департаменту бюджету і фінансів Харківської міської ради

1 Складання проекту бюджету міста:

- розроблення й доведення до головних розпорядників бюджетних коштів інструкції щодо підготовки бюджетних запитів;
- визначення порядку й термінів розроблення бюджетних запитів головними розпорядниками бюджетних коштів;
- проведення на будь-якому етапі складання й розгляду проекту бюджету міста аналізу бюджетних запитів, поданих головними розпорядниками бюджетних коштів, щодо їх відповідності меті, пріоритетності, а також дієвості та ефективності використання бюджетних коштів;
- прийняття рішення про внесення бюджетних запитів до пропозиції проекту бюджету міста перед поданням його на розгляд Харківської міської ради;
- прогнозування показників бюджету міста Харкова за базовими видами доходів і видатків на наступні бюджетні періоди відповідно до норм Бюджетного кодексу України.

2 Організація роботи та координування дій щодо виконання бюджету міста:

складання розпису бюджету міста, забезпечення його виконання;

підготування пропозицій щодо внесення змін до розпису в межах річних бюджетних призначень;

здійснення в установленому порядку взаємних розрахунків бюджету з іншими бюджетами;

підготування розпорядження про виділення коштів з бюджету міста Харкова;

розміщення тимчасово вільних коштів бюджету міста на депозитних рахунках в установах банків;

здійснення видатків з бюджету міста;

розгляд звітності про виконання бюджету міста;

здійснення прогнозування та аналізу доходів бюджету міста;

здійснення витрат на обслуговування та погашення місцевого боргу;

здійснення загальної організації та управління виконанням бюджету міста;

координування діяльності учасників бюджетного процесу з питань виконання бюджету;

взаємодія з органами Державної казначейської служби під час складання звіту про виконання бюджету міста;

взаємодія з органами, що контролюють справляння надходжень бюджету, органами Державної казначейської служби, фінансово-кредитними установами, іншими органами з питань виконання бюджету міста за доходами та ефективного витрачання бюджетних коштів;

взаємодія з органами Державної казначейської служби, підготування запитів щодо вирішення проблемних питань, пов'язаних з казначейським обслуговуванням виконання місцевих бюджетів;

підготування та надання Харківській міській раді офіційних висновків про перевиконання чи недовиконання дохідної частини загального фонду бюджету міста.

Управління бюджетними коштами міста:

підготування пропозицій щодо переліку місцевих податків і зборів, ставок і порядку їх справляння, а також встановлення ставок інших податків і зборів, розмір яких регулюється органами місцевого самоврядування;

підготування пропозицій щодо визначення додаткових джерел фінансових ресурсів;

здійснення заходів щодо координації діяльності відповідних органів стягнення стосовно виконання визначених для міста Харкова показників доходів бюджету;

здійснення функцій, пов'язаних з управлінням коштами бюджету міста;

забезпечення відповідності розпису бюджету міста встановленим бюджетним призначенням;

проведення моніторингу виконання бюджету міста Харкова за всіма джерелами надходжень і видатків;

здійснення організаційно-правових дій щодо здійснення в будь-якій формі запозичень до бюджету міста, стосовно надання Харківською міською радою гарантій, здійснення управління боргом міста Харкова, а також інших, пов'язаних із цим дій та операцій;

отримання позик в органах Державної казначейської служби;

проведення моніторингу змін, що вносяться до бюджету міста.

Контроль за дотриманням бюджетного законодавства:

перевірка правильності складання й затвердження кошторисів, планів асигнувань загального фонду бюджету, планів використання коштів установами й організаціями, які фінансуються з бюджету міста, а також штатних розписів головних розпорядників коштів бюджету міста;

забезпечення захисту фінансових інтересів міста та здійснення в межах своїх компетенцій та наданих повноважень контролю за дотриманням бюджетного законодавства;

підготовка в установленому порядку пропозицій до органів влади щодо вдосконалення діючого бюджетного законодавства.

Інші завдання:

участь у формуванні та реалізації інвестиційних програм, підготування пропозицій щодо вдосконалення механізму економічного стимулювання підприємств для розвитку економічного потенціалу міста;

розгляд питань, пов'язаних із залученням коштів до цільових фондів, утворених Харківською міською радою, та з витрачанням цих коштів;

розгляд звернень і підготування пропозицій щодо прийняття рішень про виділення коштів із резервного фонду бюджету міста;

інформування міського голови про стан виконання бюджету міста за кожний звітний період, Харківської міської ради – за квартал і за рік, надання річного звіту про виконання бюджету міста для подальшого затвердження на сесії Харківської міської ради;

взаємодія із засобами масової інформації, прес-службою Харківської міської ради, здійснення заходів щодо висвітлення базових показників щодо складання та виконання бюджету міста Харкова;

участь у розробленні пропозицій щодо вдосконалення структури Харківської міської ради, підготування пропозицій стосовно визначення чисельності працівників, фонду оплати їх праці, витрат на утримання Харківської міської ради та її виконавчих органів;

розроблення проектів нормативно-правових актів щодо питань, які належать до компетенцій Департаменту, проведення експертизи проектів нормативно-правових актів, що стосуються бюджетних питань;

здійснення обміну досвідом та інформацією з іншими містами України щодо питань складання й виконання бюджету міста Харкова;

розгляд у межах своїх компетенцій звернень громадян, підприємств, установ і організацій;

здійснення інших функцій, пов'язаних із виконанням завдань Департаменту.

16 ПОВНОВАЖЕННЯ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ УКРАЇНИ ТА МІСЦЕВИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІВ З КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА (Бюджетний кодекс України)

Міністерство фінансів України здійснює контроль за дотриманням бюджетного законодавства на кожній стадії бюджетного процесу як щодо державного бюджету, так і місцевих бюджетів, якщо інше не передбачено законодавством України.

Міністерство фінансів України в межах своїх повноважень забезпечує реалізацію єдиної державної політики у сфері контролю за дотриманням бюджетного законодавства, координує та спрямовує діяльність органів виконавчої влади, уповноважених на проведення контролю за дотриманням бюджетного законодавства, якщо інше не передбачено законодавством.

Місцеві фінансові органи здійснюють контроль за дотриманням бюджетного законодавства на кожній стадії бюджетного процесу щодо місцевих бюджетів.

Міністерство фінансів України та місцеві фінансові органи у встановленому законодавством порядку одержують від центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, банків та інших фінансових установ усіх форм власності пояснення, матеріали та інформацію з питань, що виникають під час складання, розгляду, затвердження і виконання бюджетів та звітування про їх виконання.

17 ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Розкрийте сутність місцевого самоврядування.
2. Охарактеризуйте систему місцевого самоврядування.
3. Визначте фінансові засади місцевого самоврядування.
4. Охарактеризуйте повноваження місцевого самоврядування.
5. Назвіть виняткову компетенцію місцевих рад.
6. Перелічіть повноваження органів місцевих рад у галузі бюджету.
7. Подайте визначення поняття «місцеві бюджети».
8. У чому полягає сутність місцевих бюджетів?
9. Наведіть структуру місцевих бюджетів.
10. Розкрийте сутність загального й спеціального фондів бюджету.
11. Подайте визначення поняття «доходи бюджету» та «видатки бюджету».
12. Перелічіть складники доходів загального фонду бюджету.
13. Подайте перелік надходжень спеціального фонду місцевих бюджетів.
14. Перелічіть надходження бюджету розвитку місцевих бюджетів.
15. Подайте визначення поняття «міжбюджетні трансферти».
16. Охарактеризуйте міжбюджетні трансферти.
17. У чому полягає зміст базової дотації?
18. Поясніть сутність реверсної дотації.
19. Охарактеризуйте групи видатків бюджету.
20. Для чого місцеві бюджети залучають позики?
21. Укажіть видатки, які здійснюються з бюджетів міст обласного значення.
22. Які видатки можуть здійснюватися з усіх місцевих бюджетів?
23. Для чого утворюються цільові фонди місцевих бюджетів?
24. Визначте сутність індексу податкоспроможності місцевого бюджету.
25. Розкрийте зміст збалансування місцевих бюджетів.
26. Визначте стратегію діяльності фінансових органів.
27. Охарактеризуйте завдання Міністерства фінансів України.
28. Розкрийте сутність діяльності Міністерства фінансів України.
29. У чому полягає зміст поняття «управління фінансами»?
30. Яким чином Міністерство фінансів України впливає на розвиток фінансового ринку?
31. У чому полягає контроль за дотриманням бюджетного законодавства?
32. Розкрийте зміст внутрішнього фінансового контролю.
33. Подайте визначення поняття «місцевий фінансовий орган».
34. Наведіть структуру місцевих фінансових органів.
35. Охарактеризуйте завдання місцевих фінансових органів регіонального рівня.
36. Визначте особливості функціонування фінансових органів місцевого самоврядування.
37. Перелічіть стадії складання місцевих бюджетів.
38. Перелічіть основні завдання місцевих фінансових органів щодо виконання бюджету.
39. Визначте етапи розвитку місцевих бюджетів.
40. Якими законодавчими актами регулюються повноваження органів місцевого самоврядування у сфері бюджету й фінансів?

18 ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Місцеве самоврядування – це право:

- а) територіальної громади самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції України і законів України;
- б) місцевих рад вирішувати питання надання якісних і доступних послуг населенню територіальної громади;
- в) органів самоорганізації населення вирішувати питання на відповідній території.

2. Правовою основою діяльності місцевого самоврядування в Україні є:

- а) Конституція України;
- б) Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»;
- в) рішення органів місцевого самоврядування;
- г) усі відповіді правильні.

3. Місцеве самоврядування функціонує на підставі:

- а) організаційно-правових засад;
- б) матеріально-фінансових засад;
- в) концептуальних засад, визначених Конституцією України;
- г) усі відповіді правильні.

4. Органи місцевого самоврядування приймають:

- а) накази;
- б) ухвали;
- в) постанови;
- г) рішення.

5. Права органів місцевого самоврядування захищаються:

- а) Президентом України;
- б) у судовому порядку;
- в) Верховною Радою України;
- г) Конституцією України.

6. Організаційно-правові засади місцевого самоврядування України – це:

- а) організаційні форми та інститути місцевої демократії, за допомогою яких здійснюються функції і повноваження місцевого самоврядування, та елементів системи територіального устрою держави, у межах яких функціонує місцеве самоврядування;
- б) матеріальні й фінансові ресурси, якими розпоряджається територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування;
- в) нормативно-правові акти, що регламентують організацію й функціонування місцевого самоврядування.

7. Рішення органів місцевого самоврядування:

- а) обов'язкові на відповідній території;
- б) обов'язкові для державних і комунальних підприємств на відповідній території;
- в) обов'язкові на всій території України.

8. Діяльність органів місцевого самоврядування здійснюється на засадах:

- а) Конституції України;
- б) Європейської хартії про місцеве самоврядування;
- в) Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

9. Проект Базових напрямів бюджетної політики на наступний бюджетний період розробляє:

- а) Міністерство економіки України спільно з іншими центральними органами виконавчої влади;
- б) Кабінет Міністрів України спільно з іншими центральними органами виконавчої влади;
- в) Міністерство фінансів України спільно з іншими центральними органами виконавчої влади.

10. Завданнями місцевих фінансових органів є:

- а) визначення обсягів фінансових ресурсів і напрямів використання бюджетних коштів;
- б) забезпечення збалансованості бюджету, цільового, ефективного та раціонального використання бюджетних коштів;
- в) своєчасне фінансування соціально-економічних програм;
- г) усі відповіді правильні.

11. Проект державного бюджету складає:

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Міністерство фінансів України;
- в) головні розпорядники коштів.

12. Поточні видатки бюджету спрямовуються:

- а) на фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності;
- б) на поточне функціонування бюджетних установ, проведення досліджень, розробок, заходів;
- в) на придбання обладнання й предметів термінового користування.

13. Складниками бюджету є:

- а) загальний і спеціальний фонди;
- б) спеціальний фонд і бюджет розвитку;
- в) загальний і резервний фонди.

14. Кабінет Міністрів України як учасник бюджетного процесу виконує такі функції:

- а) контроль за цільовим і ефективним використанням коштів державного бюджету та місцевих бюджетів;
- б) розроблення проекту державного бюджету та подання його на розгляд до Верховної Ради;
- в) перерозподіл бюджетних асигнувань між розпорядниками бюджетних коштів.

15. Рахункова палата як учасник бюджетного процесу виконує такі функції:

- а) контроль за надходженням і використанням коштів до Державного бюджету України;
- б) аналіз стану фінансової системи щодо фінансової стабільності;
- в) розподіл коштів між державним і місцевими бюджетами.

16. Державна казначейська служба України як учасник бюджетного процесу виконує такі функції:

- а) контролює здійснення бюджетних повноважень головними розпорядниками бюджетних коштів;
- б) бере участь у розробленні інструкції щодо підготування бюджетних запитів;
- в) оцінює ефективність управління бюджетними коштами.

17. Контроль за дотриманням встановлених вимог щодо складання мережі розпорядників і одержувачів бюджетних коштів місцевих бюджетів здійснюють:

- а) місцеві фінансові органи;
- б) органи Державної казначейської служби України;
- в) органи фіскальної служби.

18. Міжбюджетними трансфертами є:

- а) базова та реверсна дотації;
- б) субвенції на здійснення соціальних програм державного значення;
- в) субсидії на житлово-комунальні послуги;
- г) усі відповіді правильні.

19. Залежно від функційного призначення видатки поділяються так:

- а) загальнодержавні;
- б) місцеві;
- в) загальнодержавні та місцеві.

20. До видатків, що здійснюються з державного бюджету, належать видатки на:

- а) міжнародну діяльність;
- б) дошкільну освіту;
- в) муніципальні формування з охорони громадського порядку.

21. До видатків, що здійснюються з бюджетів міст обласного значення, належать такі:

- а) на загальну середню та позашкільну освіту;
- б) державні програми підтримки будівництва (реконструкції) житла для окремих категорій громадян;
- в) первинну медико-санітарну допомогу;
- г) усі відповіді правильні.

22. До видатків, що здійснюються з усіх місцевих бюджетів, належать такі:

- а) на створення й поповнення державних запасів і резервів;
- б) правоохоронну діяльність;
- в) заходи щодо організації порятунку на воді.

23. Резервний фонд бюджету – це:

- а) непередбачені видатки, що не є постійними й не можуть бути передбачені під час складання проекту бюджету;
- б) видатки, пов'язані із запобіганням виникненню надзвичайних ситуацій техногенного та природного спрямування;
- в) обслуговування та погашення державного боргу, боргу Автономної Республіки Крим чи боргу місцевого самоврядування.

24. Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості – це:

- а) поточні й капітальні видатки, що спрямовуються на забезпечення задоволення потреб на рівні соціальних стандартів;
- б) межові норми й нормативи утворення, розподілу та використання фінансових ресурсів;
- в) мінімальний набір товарів (послуг), достатній для забезпечення сталого функціонування бюджетної установи.

25. Фінансові нормативи бюджетної забезпеченості для місцевих бюджетів:

- а) коригуються коефіцієнтами;
- б) забезпечуються дотаціями;
- в) забезпечуються субвенціями.

26. Кориговальні коефіцієнти враховують:

- а) кількість населення;
- б) обсяг надходжень до бюджету;
- в) стан розвитку економіки.

27. До джерел формування спеціального фонду Державного бюджету України належать:

- а) власні надходження бюджетних установ, що утримуються коштом державного бюджету;
- б) надходження від реалізації матеріальних цінностей державного резерву;
- в) надходження в межах програм допомоги Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ;
- г) усі відповіді правильні.

28. До надходжень спеціального фонду місцевих бюджетів належать:

- а) податки, штрафи й санкції, грошові стягнення;
- б) повернення кредитів, пеня й відсотки за користування ними;
- в) власні надходження та внески, цільові та добровільні внески підприємств, установ, організацій і громадян;
- г) усі відповіді правильні.

29. Кошти спеціального фонду місцевих бюджетів спрямовуються:

- а) на проведення експертної грошової оцінки земельної ділянки, що продається;
- б) капітальні видатки, зокрема капітальні трансферти іншим бюджетам;
- в) внески органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування до статутного капіталу суб'єкта господарювання;
- г) усі відповіді правильні.

30. До надходжень бюджету розвитку місцевих бюджетів належать:

- а) кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них;
- б) кошти від повернення кредитів, наданих із відповідного бюджету, та відсотки, сплачені за користування ними;
- в) кошти пайової участі в розвитку інфраструктури населеного пункту;
- г) усі відповіді правильні.

31. Капітальні видатки бюджету розвитку місцевих бюджетів спрямовуються:

- а) на капітальний ремонт та реконструкцію об'єктів соціально-культурної сфери й житлово-комунального господарства;
- б) будівництво та придбання житла для окремих категорій громадян відповідно до законодавства;
- в) соціально-економічний розвиток регіонів;
- г) усі відповіді правильні.

32. Міністерство фінансів України видає такі нормативно-правові акти:

- а) постанови;
- б) накази;
- в) рішення.

33. Коштом якого бюджету здійснюється фінансування органів місцевого самоврядування:

- а) Державного бюджету України;
- б) Державного та місцевих бюджетів;
- в) відповідних місцевих бюджетів?

34. Ким затверджується положення про місцеві фінансові органи:

- а) Кабінетом Міністрів України;
- б) відповідними місцевими радами;
- в) відповідними державними адміністраціями?

35. Бюджетна система України – це:

- а) державний бюджет, бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст (зокрема районів у містах), бюджети об'єднаних територіальних громад;
- б) зведений бюджет, бюджети об'єднаних територіальних громад;
- в) сукупність показників бюджетів, що використовуються для аналізу та прогнозування економічного й соціального розвитку держави.

36. Яким актом затверджуються місцеві бюджети:

- а) Законом про Державний бюджет України;
- б) Бюджетним кодексом України;
- в) рішенням відповідних місцевих рад;
- г) розпорядженням голови державної адміністрації?

37. Що є правопорушенням бюджетного законодавства:

- а) нецільове використання бюджетних коштів;
- б) фінансування вищих навчальних закладів;
- в) списання коштів з бюджету за рішенням суду;
- г) використання трансфертів не в повному обсязі?

38. Який державний орган складає бюджетну резолюцію:

- а) Міністерство фінансів України;
- б) Державна казначейська служба України;
- в) Кабінет Міністрів України;
- г) Національний банк України?

39. Місцевий бюджет включає:

- а) загальний та спеціальний фонди;
- б) доходи та видатки бюджету;
- в) кредитування та фінансування бюджету.

40. Який орган оприлюднює інформацію про місцевий бюджет:

- а) Міністерство фінансів України;
- б) місцевий фінансовий орган;
- в) головні розпорядники коштів місцевих бюджетів;
- г) відповідна місцева рада?

41. Який орган складає прогноз місцевого бюджету:

- а) органи Державної казначейської служби;
- б) відповідні місцеві ради;
- в) місцеві фінансові органи;
- г) Міністерство фінансів України?

42. Що не належить до міжбюджетних трансфертів:

- а) базова дотація;
- б) реверсна дотація;
- в) субвенція на соціально-економічний розвиток окремих територій;
- г) внески до Асоціації міст України?

43. Звіт про виконання місцевого бюджету оприлюднює:

- а) Міністерство фінансів України;
- б) місцевий фінансовий орган;
- в) органи Державної фіскальної служби;
- г) органи Державної казначейської служби України.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

Законодавчі акти

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] : офіц. текст : за станом на 01.04.2019. – Електронні текстові дані. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 01.04.2019). – Назва з екрана.
2. Конституція України : офіц. текст : [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року зі змінами, внесеними Законом України від 08 грудня 2004 р. : станом на 1 січня 2006 р.]. – Київ : Мін-во юстиції України, 2006. – 124 с.
3. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : офіц. текст : за станом на 01.04.2019. – Електронні текстові дані. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 01.04.2019). – Назва з екрана.
4. Про бюджет міста Харкова на 2019 рік [Електронний ресурс] : Рішення 23 сесії Харківської міської ради 7 скликання від 28.11.2018 № 1282/18. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://www.city.kharkov.ua> (дата звернення : 02.04.2019). – Назва з екрана.
5. Про затвердження звіту про виконання бюджету міста Харкова за 2018 рік [Електронний ресурс] : Рішення 25 сесії Харківської міської ради 7 скликання від 27.02.2019 № 1447/19. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://www.city.kharkov.ua> (дата звернення : 02.04.2019). – Назва з екрана.
6. Про Державний бюджет України на 2018 рік [Електронний ресурс] : Закон України від 07.12.2017 р. № 2246-VIII. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 03.04.2019). – Назва з екрана.
7. Про Державний бюджет України на 2019 рік [Електронний ресурс] : Закон України від 23.11.2018 р. № 2629-VIII. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 05.04.2019). – Назва з екрана.
8. Про деякі питання запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 26.08.2014 № 836. – Електронні текстові дані. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 06.04.2019). – Назва з екрана.
9. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 24.03.2019). – Назва з екрана.
10. Про затвердження Основних підходів до запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 02.08.2010 № 805. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : minfin/control/uk/publish/article (дата звернення : 19.03.2019). – Назва з екрана.

11. Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.02.2016 № 43. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 02.04.2019). – Назва з екрана.

12. Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 № 215. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 02.04.2019). – Назва з екрана.

13. Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 375. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 02.04.2019). – Назва з екрана.

14. Про затвердження Порядку використання коштів резервного фонду бюджету [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 № 415. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 02.04.2019). – Назва з екрана.

15. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування державного бюджету за витратами [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2012 № 1407. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 17.03.2019). – Назва з екрана.

16. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 23.08.2012 № 938. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 16.03.2019). – Назва з екрана.

17. Про затвердження Порядку перерахування міжбюджетних трансфертів [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.12.2010 № 1132. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 26.03.2019). – Назва з екрана.

18. Про Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс] : Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 17.03.2019). – Назва з екрана.

19. Про місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 02.04.2019). – Назва з екрана.

20. Про місцеві державні адміністрації [Електронний ресурс] : Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 15.03.2019). – Назва з екрана.

21. Про Національний банк України [Електронний ресурс] : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 02.04.2019). – Назва з екрана.

22. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 26.01.1993 № 2939-XII. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 15.03.2019). – Назва з екрана.

23. Про затвердження положень виконавчих органів Харківської міської ради 7 скликання [Електронний ресурс] : Рішення I сесії 7 скликання Харківської міської ради від 20.11.2015 №7/15. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://www.city.kharkov.ua> (дата звернення : 15.04.2019). – Назва з екрана.

24. Про затвердження Положення про Департамент фінансів Харківської обласної державної адміністрації у новій редакції [Електронний ресурс] : Розпорядження Харківської обласної державної адміністрації від 16.03.2018 №139. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://kharkivoda.gov> (дата звернення : 15.04.2019). – Назва з екрана.

25. Про затвердження Положення про Державну фінансову інспекцію України [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 310. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 15.03.2019). – Назва з екрана.

26. Про Рахункову палату України [Електронний ресурс] : Закон України від 02.07.2015 № 576-VIII. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 02.04.2019). – Назва з екрана.

27. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 02.04.2019). – Назва з екрана.

28. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування системи державного фінансового контролю до 2020 року [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 № 310. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 03.04.2019). – Назва з екрана.

29. Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2018–2020 роки [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 № 411. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 05.04.2019). – Назва з екрана.

30. Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2019–2021 роки [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2018 № 546. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 05.04.2019). – Назва з екрана.

31. Про схвалення проекту Основних напрямів бюджетної політики на 2018–2020 роки [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.07.2017 № 411-р. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 05.04.2019). – Назва з екрана.

32. Про схвалення проекту Основних напрямів бюджетної політики на 2019–2021 роки [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.04.2018 № 315-р. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov> (дата звернення : 05.04.2019). – Назва з екрана.

Навчальна і наукова література

1. Благу́н І. Г. Фінанси : навч. посібник / І. Г. Благу́н, Р. С. Сорока, І. В. Єлейко. – Львів : Магнолія. – 2007. – 326 с.
2. Бюджетна система : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисципліни / В. М. Опарін, В. І. Малько, С. Я. Кондратюк, Г. Б. Коломієць. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ : КНЕУ, 2002. – 336 с.
3. Бюджетна система : підручник / [за наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія]. – Київ : Центр учбової літератури ; Тернопіль : Економічна думка, 2012. – 871 с.
4. Бюджетний менеджмент : [навч. посібник] / А. В. Панкевич, М. А. Зварич, П. Я. Могиляк, Б. І. Хомічак. – Київ : Знання, 2006. – 293 с.
5. Василик О. Д. Бюджетна система України / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. – 544 с.
6. Василик О. Д. Державні фінанси України : підручник / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. – Київ : Центр навчальної літератури, 2003. – 60 с.
7. Клець Л. Є. Бюджетний менеджмент : навч. посібник / Л. Є. Клець. – Київ: Центр учбової літератури, 2007. – 640 с.
8. Кравченко В. І. Основи муніципальної бюджетної політики : навч. прогр. для працівників місцевого самоврядування / В. І. Кравченко, О. Я. Лилик. – Київ : Асоціація міст України та громадян, 2006. – Кн. 5.– 142 с.
9. Пасічник Ю. В. Бюджетна система України : навч. посібник / Ю. В. Пасічник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ : Знання, 2008. – 670 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
10. Прогнозування розвитку територій. Бюджетне прогнозування : навч. посіб. з компакт-диском / [В. В. Мамонова, С. Ю. Лукін, Ю. Б. Молодожен та ін.] ; за заг. наук. ред. М. М. Білинської. – Київ : К. І. С., 2014. – 200 с.
11. Стасюк Н. Л. Фінанси : навч. посібник/ Н. Л. Стасюк. – Вінниця : ВНТУ, 2008. – 256 с.
12. Стойко О. Я. Фінанси : навч. посібник / О. Я. Стойко, Д. І. Дема ; за ред. О. Я. Стойка. – Київ : Алерта, 2014. – 432 с.
13. Стоян В. І. Казначейська система : підручник / В. І. Стоян, О. С. Даневич, М. Й. Мац. – 3-є вид., змін. і доп. – Київ : Центр учбової літератури, 2014. – 868 с.
14. Фінанси : навч. посібник в 2-х ч. / [В. Г. Баранова І. С. Волохова, В. П. Хомутенко та ін.] ; за заг. ред. Баранової В. Г. – Одеса : Атлант, 2015. – Ч. 1. – 344 с.

ДОДАТОК А

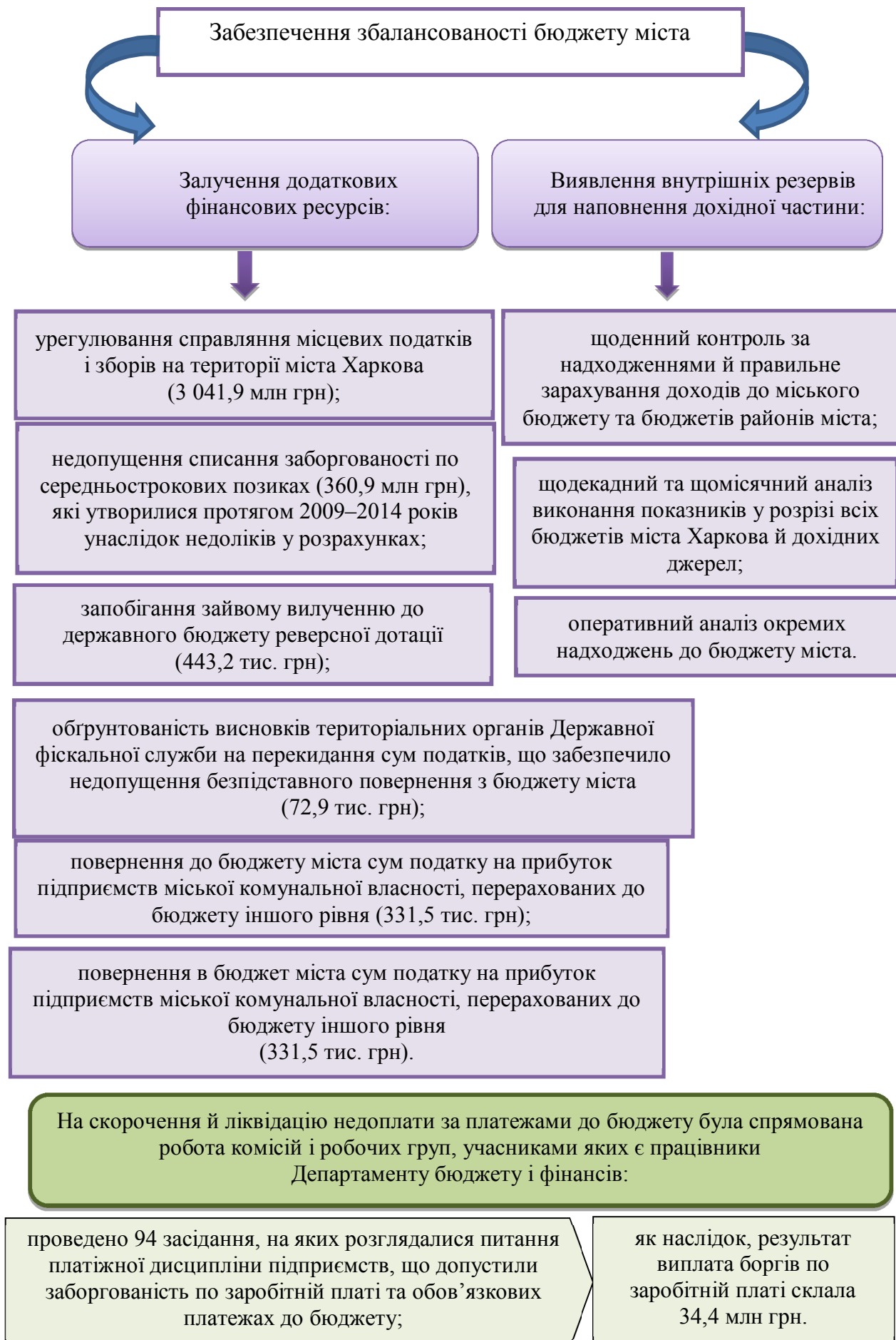
З В І Т
ПРО РОБОТУ ДЕПАРТАМЕНТУ БЮДЖЕТУ
І ФІНАНСІВ ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ЗА 2018 РІК

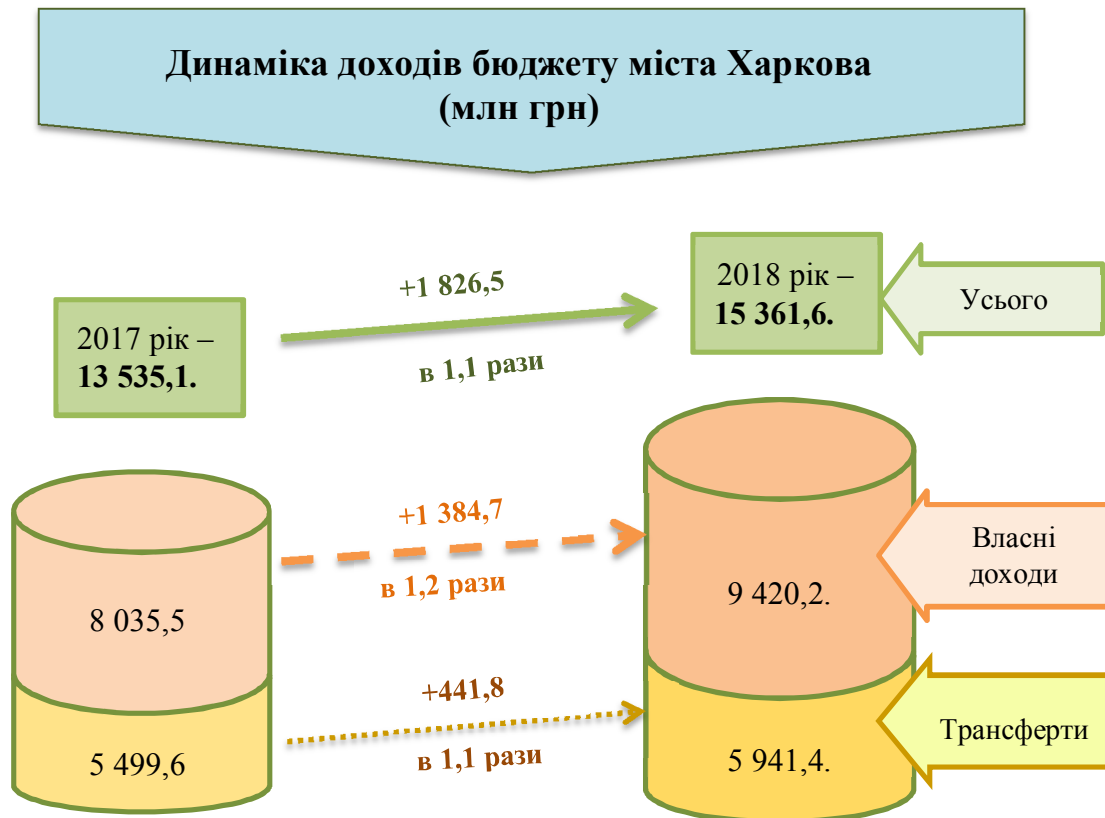
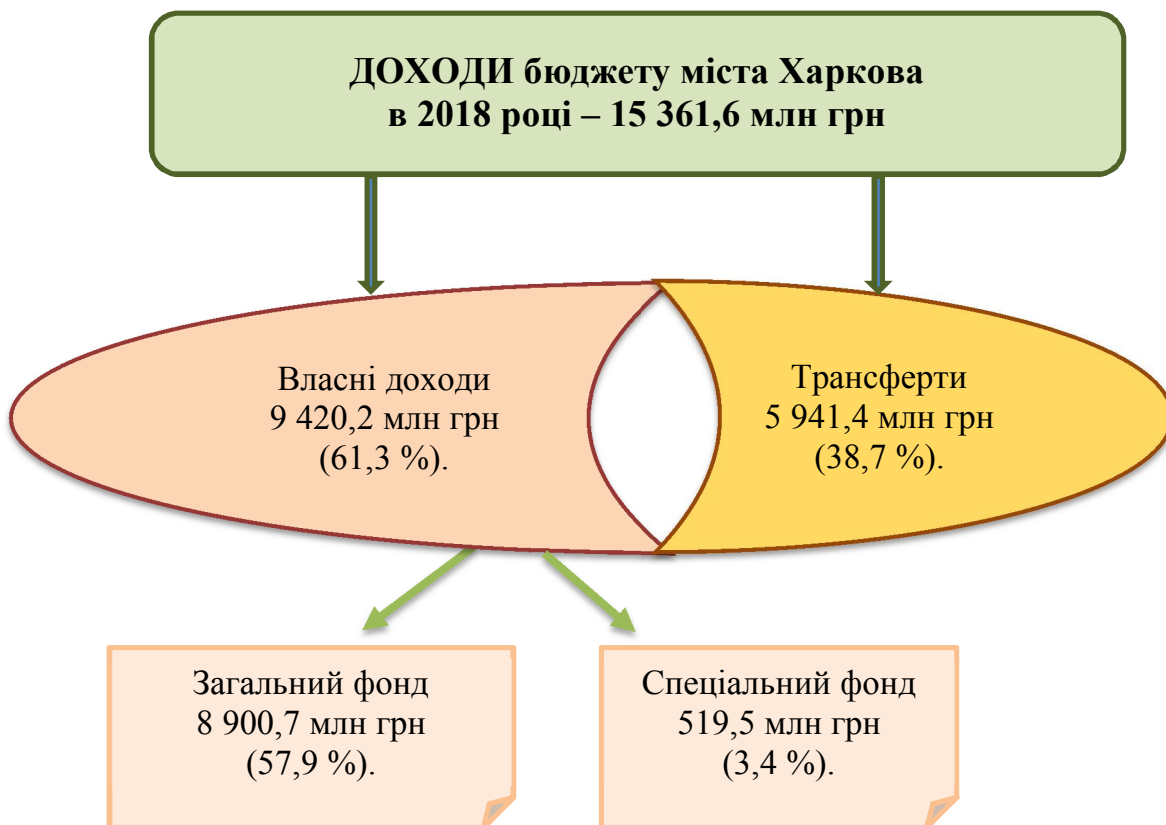
Департамент бюджету і фінансів є виконавчим органом
Харківської міської ради

Структура Департаменту бюджету і фінансів:

Найзначущі джерела, що сформували 92,7 % власних доходів бюджету міста Харкова в 2018 році:

податок на доходи фізичних осіб – 5 086,5 млн грн (54,0 %);
єдиний податок – 1 699,0 млн грн (18,0 %);
плата за землю – 1 091,1 млн грн (11,6 %);
акцизний податок – 538,0 млн грн (5,7 %);
власні надходження бюджетних установ – 317,4 млн грн (3,4 %).

Підвищенню рівня фінансової забезпеченості сприяло зростання обсягів:

податку на доходи фізичних осіб (5 086,5 млн грн);
єдиного податку (1 699,0 млн грн);
податку на нерухоме майно (216,2 млн грн);
збору за місця для паркування транспортних засобів (10,4 млн грн) –

в 1,3 рази;

акцизного податку, що має зараховуватися до місцевих бюджетів
(538,0 млн грн) –

в 1,1 рази;

плати за надання інших адміністративних послуг
(88,0 млн грн) –

в 1,2 рази;

коштів від приватизації комунального майна (49,3 млн грн) –

в 1,4 рази;

доходів від продажу землі (112,0 млн грн) –

в 2 рази;

коштів пайової участі в розвитку інфраструктури міста
(31,6 млн грн) –

в 1,8 рази.

Також до бюджету міста надійшли:

орендна плата за користування комунальним майном – 62,9 млн грн;
податок на прибуток комунальних підприємств – 37,0 млн грн;
транспортний податок – 22,5 млн грн;
відшкодування збитків унаслідок використання земельних ділянок і порушенням законодавства – 12,2 млн грн;
кошти до цільового фонду – 1,9 млн грн.

Протягом 2018 року проводилася така системна робота:

із депутатським корпусом Верховної Ради України;
Кабінетом Міністрів України;
Міністерством фінансів України;
Державною казначейською службою України;
Асоціацією міст України;
Департаментом фінансів Харківської обласної
державної адміністрації;
іншими центральними та регіональними органами
виконавчої влади

з питань

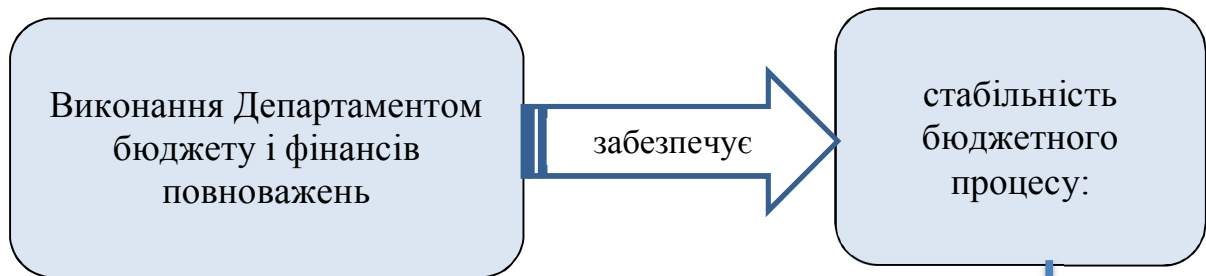
щодо забезпечення фінансовим ресурсом повноважень,
переданих на місцевий рівень;
обґрунтованого формування дохідної частини бюджету міста;
своєчасного та ефективного освоєння бюджетних коштів;
оптимізації міжбюджетних трансфертів.

Результат співробітництва:
загальна сума трансфертів, отриманих містом Харковом із
державного та обласного бюджетів, становила
5941,4 млн грн, що в 1,1 рази або на 0,4 млрд грн більше,
ніж у 2017 році,
зокрема:

дотація на компенсування втрат доходів місцевих бюджетів унаслідок
наданих державою податкових пільг зі сплати земельного податку –
35,1 млн грн, або в 1,7 рази більше, ніж у 2017 році;

субвенції – 5 906,3 млн грн, або в 1,1 рази більше порівняно
з 2017 роком, із них:

субвенції:		млн грн
→	на надання пільг та житлових субсидій населенню (з урахуванням пічного побутового палива й скрапленого газу)	2 047,9;
→	на виплату допомоги сім'ям із дітьми –	1 234,2;
→	освітня –	1 096,5;
→	медична –	1 260,5;
→	на заходи щодо соціально-економічного розвитку окремих територій –	145,6;
→	на відшкодування вартості лікарських засобів для лікування окремих захворювань –	30,5;
→	на відшкодування вартості препаратів інсуліну та десмопресину для забезпечення хворих на цукровий та нецукровий діабет –	30,5;
→	на придбання житла сім'ям загиблих в зоні антитерористичної операції і на території інших держав –	28,2;
→	на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» –	20,5;
→	на реконструкцію ділянки другого Орджонікідзевського колектора –	7,4;
→	на виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за принципом «гроші ходять за дитиною» –	2,7;
→	на модернізацію та оновлення матеріально-технічної бази професійно-технічних навчальних закладів –	0,6;
→	на капітальний ремонт скверу біля станції метро «Захисників України» (із встановленням пам'ятного знака «Героям антитерористичної операції») –	0,5;
→	на співфінансування міні-проектів розвитку територіальних громад «Разом в майбутнє» –	0,5;
→	на реконструкцію скверу Героїв Небесної Сотні –	0,4;

отримання обґрунтованих обсягів фінансових ресурсів, які, згідно зі Стратегією розвитку міста Харкова до 2020 року, спрямовувалися на виконання відповідних функцій Харківської міської ради;

своєчасне фінансування пріоритетних напрямів міських галузевих програм;

цільове та ефективне використання бюджетних коштів.

Протягом 2018 року забезпечено безумовне виконання всіх стадій бюджетного процесу:

→ Проект бюджету міста Харкова на 2018 рік затверджено 20 грудня 2017 року;

→ у встановлені законодавством терміни складено й спрямовано територіальним органам Державної фіскальної служби помісячний розпис дохідних джерел бюджету в розрізі їхніх видів.

→ Головним розпорядникам бюджетних коштів:

надано лімітні довідки про виділені бюджетні кошти; узгоджено кошториси видатків і плани використання бюджетних коштів; затверджено паспорти бюджетних програм.

Для безумовного виконання показників бюджету міста, забезпечення максимального рівня його наповнення, економного та раціонального використання бюджетних коштів:

підготовлено пропозиції про заходи щодо забезпечення виконання рішення Харківської міської ради «Про бюджет міста Харкова на 2018 рік », затверджені розпорядженням міського голови;

підготовлено 7 проектів рішень сесій про внесення змін до бюджету міста Харкова на 2018 рік;

розроблено 4 проекти рішень щодо внесення змін до порядку справляння місцевих податків і зборів на території міста Харкова;

розглянуто 608 проектів рішень Харківської міської ради, виконавчого комітету, розпоряджень міського голови, розробниками яких були виконавчі органи міської ради;

проведено перевірку 913 кошторисів і планів використання бюджетних коштів, за результатами перевірок бюджетні призначення головним розпорядникам зменшено на 17,9 млн грн;

перевірено та затверджено 583 паспорти бюджетних програм та змін до них;

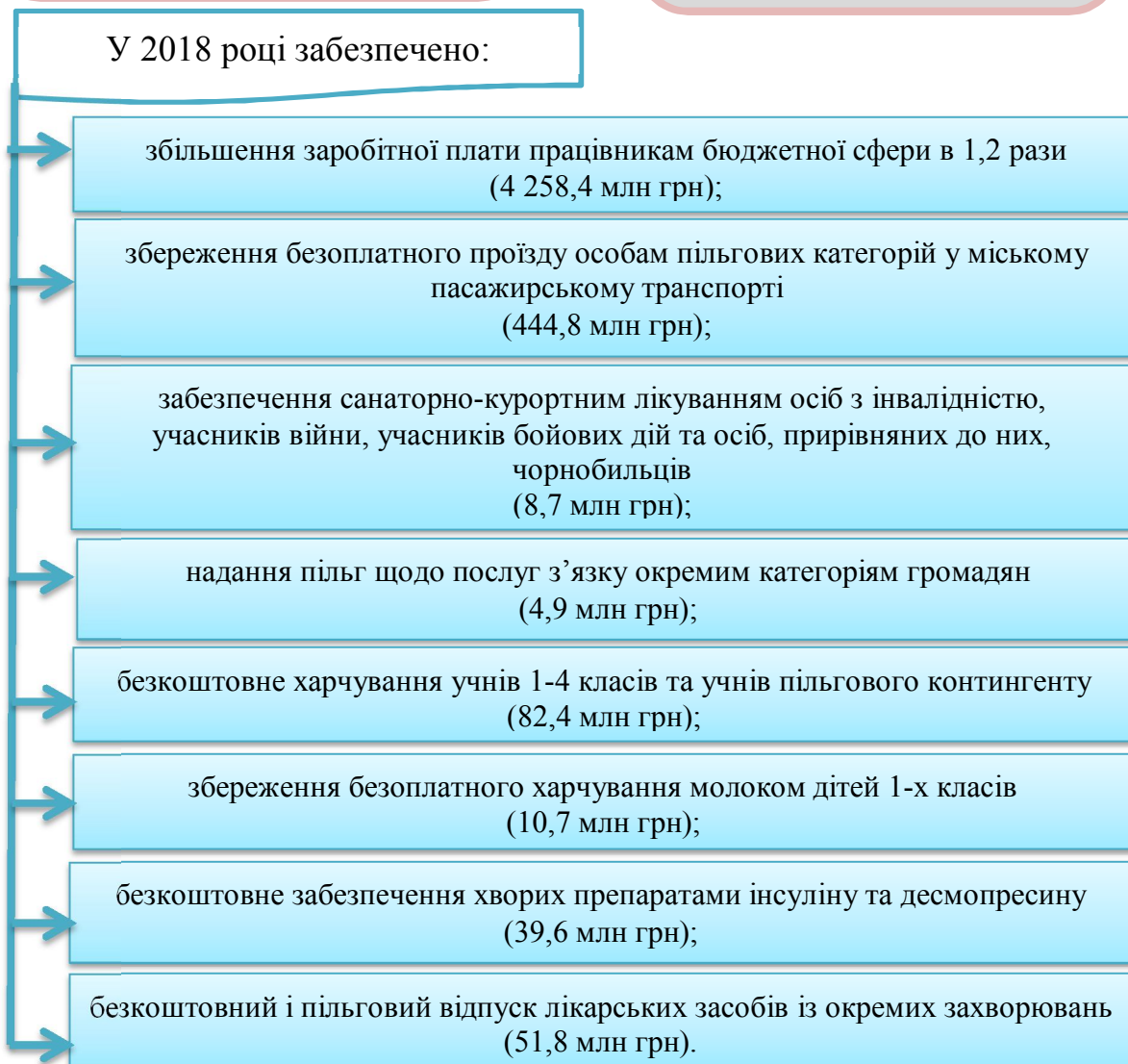
підготовлено 3 607 розпоряджень на фінансування витрат щодо головних розпорядників коштів міського бюджету;

здійснено перерозподіл фінансових ресурсів на пріоритетні напрями видатків, пов'язаних зі зміною мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму, розміру соціальних виплат, обсягу субвенцій, інфляційними процесами та іншими непередбаченими обставинами. За результатами перерозподілу складено 1 929 реєстрів, що включають 9 974 довідки про внесення змін до розпису бюджету міста Харкова.

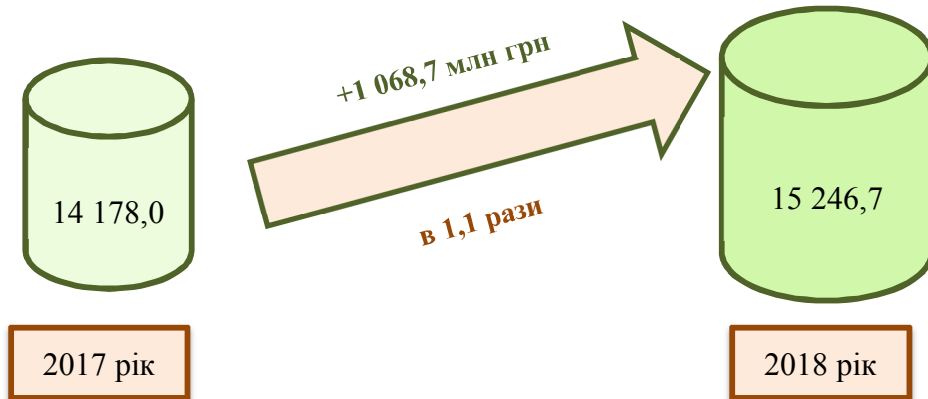
З метою підвищення бюджетної дисципліни

щоденно:

проводився моніторинг використання бюджетних коштів головними розпорядниками;
розглядалися заявки головних розпорядників на фінансування витрат;
контролювалися залишки грошових коштів на казначейських рахунках головних розпорядників;
здійснювався контроль за реєстрацією бюджетних зобов'язань головними розпорядниками на відповідність їх плановим призначенням.

**ВИДАТКИ бюджету міста Харкова
(15 246,7 млн грн)**

Захищені статті –
8 976,0 млн грн
(76,9 % у загальному фонді бюджету),
із них:

фонд оплати праці працівників бюджетних установ, які фінансуються з бюджету міста, – 4 258,4 млн грн (36,5 %);

оплата енергоресурсів і комунальних послуг –
535,3 млн грн (4,6 %);

організація харчування в установах освіти й охорони здоров'я – 184,6 млн грн (1,6 %);

придбання медикаментів і перев'язувальних матеріалів –
81,1 млн грн (0,7 %);

виплати населенню – 3 698,8 млн грн (31,7 %);

міжбюджетні трансферти – 217,7 млн грн (1,9 %).

Видатки на соціальні виплати –
3 384,5 млн грн, зокрема:

млн грн

на надання пільг та субсидій населенню на оплату послуг тепло-, водопостачання й водовідведення, електроенергії, природного газу, квартирної плати, вивезення побутового сміття –

2 069,8;

виплату державної допомоги сім'ям із дітьми, малозабезпеченим сім'ям, дітям з інвалідністю, особам з інвалідністю I та II груп унаслідок психічного захворювання –

1 234,2;

виплату адресної грошової допомоги громадянам, які опинилися в складній життєвій ситуації, особам з інвалідністю та учасникам бойових дій, громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, сім'ям дітей з інвалідністю, дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування та іншим пільговим категоріям –

44,2;

придбання житла для сімей загиблих військовослужбовців, які брали участь в антитерористичній операції, а також на території інших держав –

28,1;

надання соціальних послуг громадянам похилого віку, особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю, хворим, які не здатні до самообслуговування й потребують сторонньої допомоги –

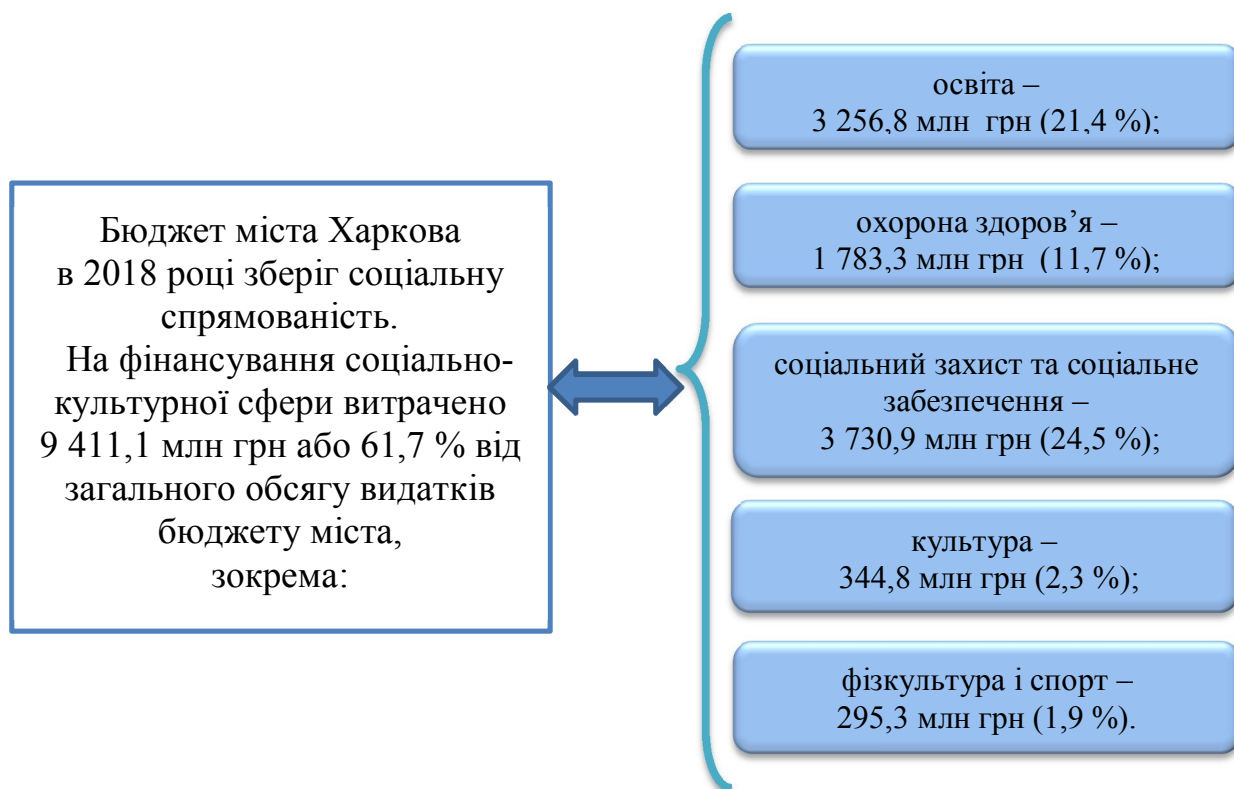
2,9;

виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батьків-вихователів і прийомних батьків –

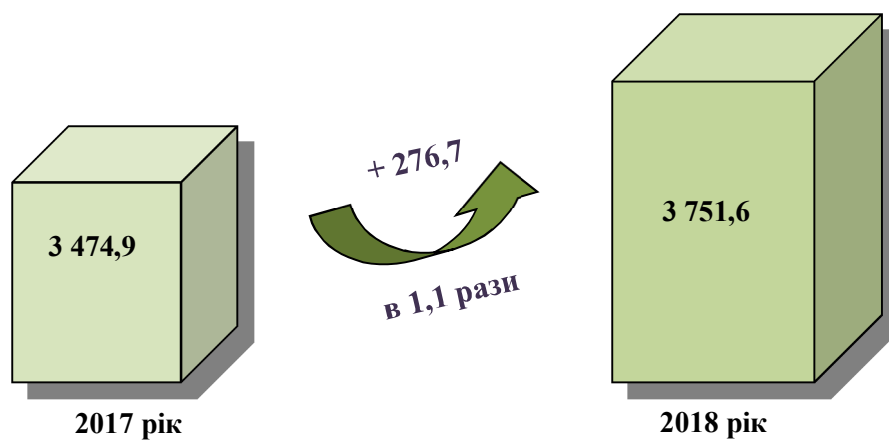
2,7;

поховання самотніх осіб, а також осіб, які не застраховані в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування –

2,6.

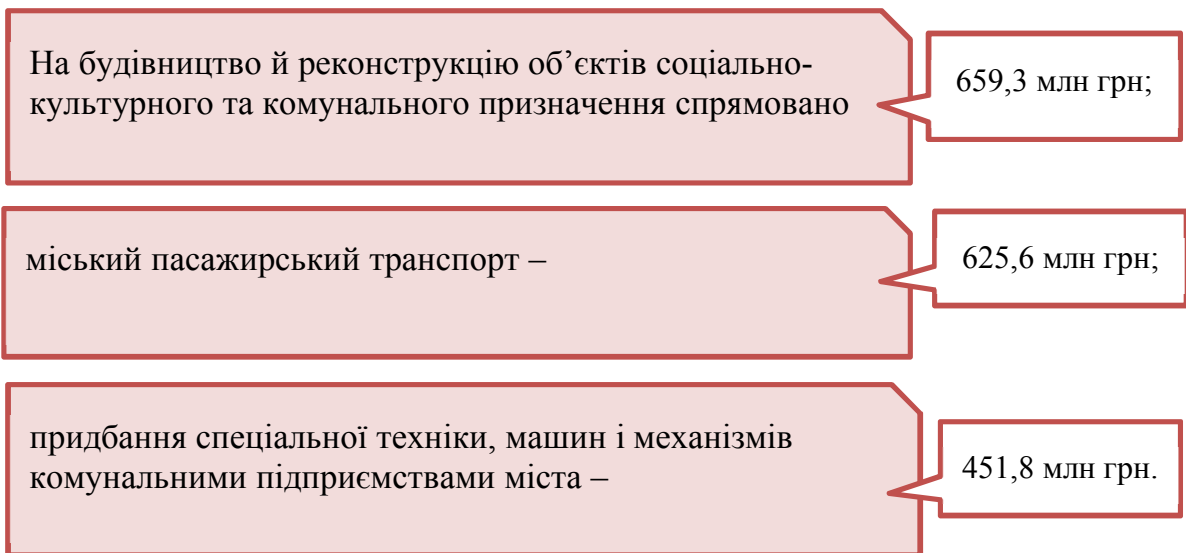
Фінансування житлово-комунального господарства міста
(3 751,6 млн грн, або 24,5 % у загальному обсягу видатків)

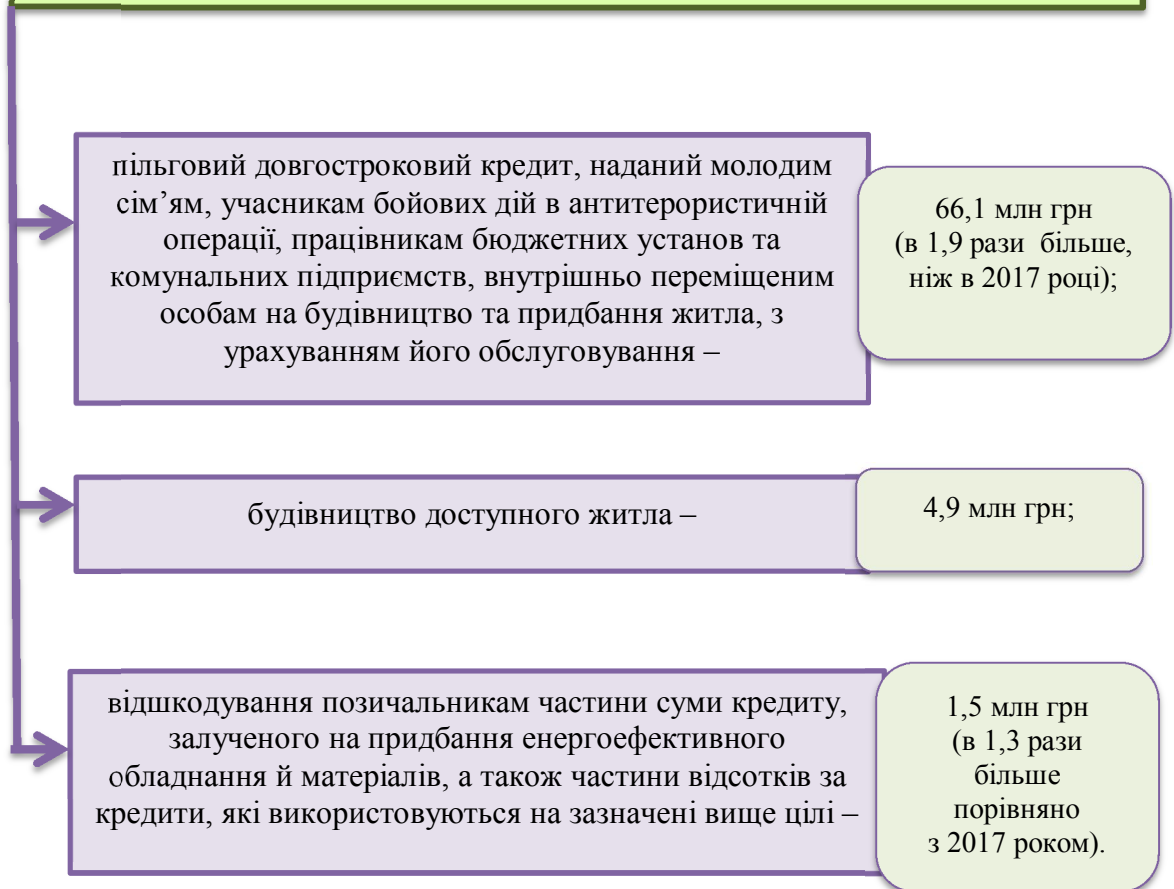
Напрями використання коштів,

млн грн:

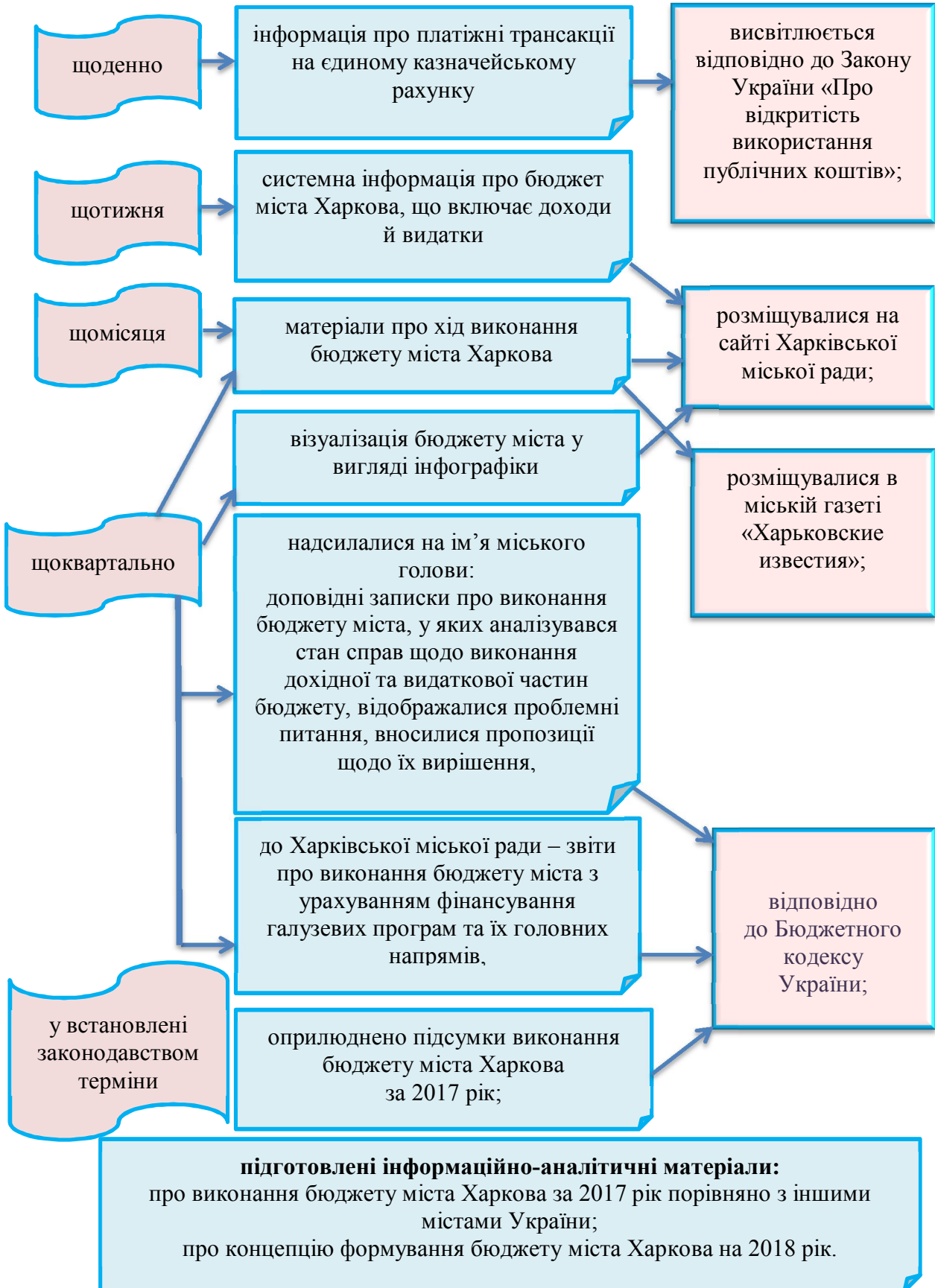
підтримання в належному технічному стані житлового фонду, зокрема поточний ремонт, а також утримання в санітарних умовах прибудинкових територій –	461,0;
реконструкція і капітальний ремонт житлового фонду –	179,1;
водопровідно-каналізаційне господарство і теплові мережі –	395,7;
благоустрій міста –	1 133,8;
санітарний стан міста –	77,1;
будівництво, реконструкція, ремонт та утримання доріг –	1 155,9.

Видатки, спрямовані на поліпшення житлових умов окремих категорій громадян:

Прозорість та відкритість бюджету:

У 2018 році Департаментом бюджету і фінансів проводилася робота щодо впровадження громадського бюджету в місті Харкові.

Робочою групою, очолюваною **заступником міського голови – директором Департаменту бюджету і фінансів**, розглянуто 304 проекти, подані фізичними та юридичними особами для участі в громадському відборі.

За результатами проведення експертизи й голосування визначено **80 проектів**, які претендують на фінансування за рахунок коштів громадського бюджету.

Протягом 2018 року пильна увага приділялася виконанню вимог Законів України «**Про доступ до публічної інформації**» і «**Про звернення громадян**», Указу Президента України «**Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади й органів місцевого самоврядування**»:

за звітний період до Департаменту бюджету і фінансів надійшло **48 публічних запитів і 24 заяви громадян**. Усі звернення, що надійшли, розглянуті у встановлені законодавством терміни;

працівниками Департаменту опрацьовано **13 176 звернень юридичних осіб**, що на **1 045 листів**, або на **8,6 % більше**, ніж в 2017 році. Виконавська дисципліна щодо розгляду службових листів склала 100 %;

керівництвом Департаменту проведено **22 особисті прийоми громадян**, на яких **43 громадянам** надана інформація з питань, що їх цікавили, у сфері бюджету й фінансів.

Одночасно з виконанням бюджету 2018 року відбувалася послідовна робота щодо формування проекту бюджету міста на 2019 рік:

підготовлено та харківським міським головою затверджено розпорядження про заходи щодо забезпечення складання проекту бюджету міста Харкова на 2019 рік і прогнозу бюджету міста на 2020–2021 роки;

проаналізовано бюджетні запити головних розпорядників бюджетних коштів до проекту бюджету міста Харкова на 2019 рік;

підготовлено обґрунтовані пропозиції щодо обсягів виділення бюджетних коштів головним розпорядникам;

розроблено проект бюджету міста Харкова на 2019 рік, який затверджено 28 листопада 2018 року.

Головні цілі бюджетної політики на 2019 рік:

упровадження середньострокового бюджетного планування, що передбачає оцінку ресурсу міста і фінансування пріоритетних напрямів його розвитку на 2020–2021 роки;

забезпечення стійкості та стабільності бюджету міста під час виконання повноважень, які передані на місцевий рівень в процесі децентралізації;

соціальна спрямованість, надання заходів соціальної підтримки та соціальних послуг;

забезпечення реалізації всіх діючих і прийнятих зобов'язань, спрямованих на функціонування й розвиток сфер життєдіяльності міста;

збереження бюджету розвитку на досягнутому рівні й фінансування інвестиційних проектів;

прозорість і відкритість використання бюджетних коштів.

Для забезпечення платоспроможності бюджету міста в 2019 році діяльність Департаменту бюджету і фінансів спрямована:

на активну взаємодію з народними депутатами, органами центральної виконавчої влади з питань комплексної оцінки фінансових ресурсів і реальних можливостей бюджету міста Харкова, отримання державного субсидування інвестиційних проектів і програм соціально-економічного розвитку;

вивчення впливу податкової та бюджетної реформи на рівень бюджетної забезпеченості міста, у разі можливого виникнення негативних наслідків підготування пропозицій щодо їхнього врегулювання;

участь у законотворчій діяльності в частині вдосконалення бюджетного та податкового законодавства, що передбачає підвищення фінансового ресурсу міста;

продовження тісної співпраці з територіальними органами Державної фіскальної служби України, департаментами та управліннями міської ради з метою максимального залучення до бюджету міста джерел наповнення його дохідної частини;

удосконалення механізмів середньострокового бюджетного планування, розвиток принципів бюджетування, розподіл бюджетних коштів з урахуванням їх ефективності та обґрунтованості;

дотримання бюджетного законодавства головними розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, економне та ефективне використання бюджетних призначень;

координацію роботи з органами Державної казначейської служби щодо забезпечення необхідного рівня казначейського обслуговування місцевих бюджетів;

забезпечення своєчасного формування проекту бюджету міста Харкова на 2020 рік.

Безумовними **пріоритетами в частині видатків** бюджету міста Харкова на 2019 рік залишаються:

збереження соціальної стабільності в місті, забезпечення своєчасної та в повному обсязі виплати заробітної плати працівникам бюджетної сфери, надання соціальних послуг і соціальної підтримки населенню;

створення умов, що сприяють соціально-економічному розвитку міста Харкова, безперервному функціонуванню та розвитку всіх сфер його життєдіяльності, поліпшенню якості життя мешканців.

Навчальне видання

ТАУКЕШЕВА Тетяна Дауледкіріївна

**ВПЛИВ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІВ
НА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ**

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Відповідальний за випуск *О. В. Димченко*

Редактор *О. А. Норик*

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарова*

Дизайн обкладинки *Г. А. Коровкіна*

Підп. до друку 10.05.2019. Формат 60×90/8.

Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 6,0

Тираж 60 пр. Зам. № .

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.

Електронна адреса: rektorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 5328 від 11.04.2017.